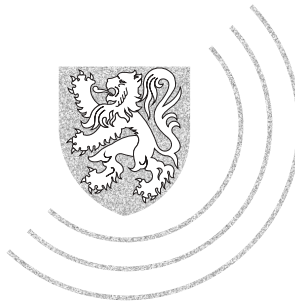

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

10 juni 2002

ONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met

- 1. de partnerschapsovereenkomst tussen de leden van de groep van staten in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan, enerzijds, en de Europese Gemeenschap en haar lidstaten, anderzijds, de bijlagen I tot VI, de protocollen 1 tot 3 en de slotakte, ondertekend in Cotonou op 23 juni 2000 ("Overeenkomst van Cotonou"),**

en

- 2. het intern akkoord tussen de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, inzake maatregelen en procedures voor de tenuitvoerlegging van de ACS-EG-partnerschapsovereenkomst en de bijlage, ondertekend in Brussel op 18 september 2000 ***

* De tekst van de partnerschapsovereenkomst en het intern akkoord ligt ter inzage op het Decreetgevend Secretariaat van het Vlaams Parlement

INHOUD

	Blz.
Memorie van toelichting	3
Voorontwerp van decreet	25
Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen	29
Advies van de Raad van State	33
Advies van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen	39
Ontwerp van decreet	53

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

I. ALGEMENE BESCHOUWINGEN

1. Ontstaan van de overeenkomst

Op 23 juni 2000 werd in Cotonou, de belangrijkste havenstad van het Afrikaanse land Benin, de Partnerschapsovereenkomst tussen de Staten van Afrika, het Caribische Gebied en de Stille Oceaan (de ACS-staten) en de Europese Unie en haar lidstaten ondertekend. Deze overeenkomst vervangt de vierde ACS-EG-Conventionie ("Lomé IV"), die afliep op 29 februari 2000.

Aan de lijst van ondertekenende staten in de slotakte werden ten opzichte van de vorige overeenkomst zes landen in het gebied van de Stille Oceaan toegevoegd (Federale Staten van Micronesië, Republiek der Marshall-eilanden, Palau, Nauru, Cookeilanden en Niue). Dit akkoord bindt dus 77 ACS-staten met de 15 EU-lidstaten.

Aan de ondertekening van deze Partnerschapsovereenkomst ging een intensief consultatie- en onderhandelingsproces vooraf, dat begonnen was met de publicatie van het groenboek van de Commissie in november 1996. Deze publicatie was het vertrekpunt voor lange onderhandelingen tussen de Commissie, de EU-lidstaten, de ACS-staten en de betrokken overheden en maatschappelijke organisaties. Deze eerste fase duurde tot eind 1997, waarna een tweede fase begon met de presentatie door de Commissie van een ontwerp van onderhandelingsrichtlijnen in februari 1998.

De derde en laatste fase van dit proces begon op 30 september 1998 toen de onderhandelingen tussen beide partijen officieel van start gingen. Er vonden vier onderhandelingsrondes plaats op ministerieel niveau (februari 1999 in Dakar, juli 1999 in Brussel, december 1999 in Brussel en februari 2000 in Brussel). Deze bijeenkomsten boden de gelegenheid om voor de moeilijkste kwesties resultaten te boeken. De onderhandelingen werden aanvankelijk gevoerd in vier verschillende onderhandelingsgroepen: (1) een centrale onderhandelingsgroep, (2) een groep die zich concentreerde op een strategie voor de toekomst, (3) een groep voor de handels- en economische vraagstukken en (4) een groep die zich bezighield met de kwestie van de financiële samenwerking. De onderhandelingen be-

gonnen pas echt op te schieten vanaf de derde onderhandelingsronde, op slechts enkele weken van het aflopen van de Conventie van Lomé.

2. Noodzaak van een nieuwe overeenkomst

Tussen 1975 en 1995 bleef de Conventie van Lomé in essentie dezelfde. Het specifieke karakter van de Conventie bestond hierin dat concrete bepalingen inzake handelsbetrekkingen, politieke dialoog en financiële samenwerking werden gebundeld in één kaderovereenkomst. Ook belangrijk was dat beide partijen contractueel gebonden waren door het akkoord. De financiering gebeurde door middelen uit het hiertoe speciaal opgerichte Europees Ontwikkelingsfonds (EOF) dat los van de gewone EG-begroting stond.

Een aantal evoluties zorgde er echter voor dat de EU-ACS-betrekkingen dringend herzien en gemoderniseerd moesten worden.

Er was op de eerste plaats de gebrekkige uitvoering van het beginsel van politieke dialoog en van het partnerschapsbeginsel. De dialoog in de formele EU-ACS-bijeenkomsten beperkte zich tot formele technische besprekingen. Toch moet worden erkend dat de opschortingsbepaling uit artikel 366 van de vierde Conventie van Lomé desondanks een werkbaar instrument was geworden en gekoppeld werd aan de essentiële elementen democratie, mensenrechten en rechtsstaat.

Er was ten tweede de toegenomen differentiëring binnen de ACS-groep en vooral dan de verschillen tussen Afrika en de Caribische groep.

Een derde evolutie vond plaats op het vlak van het internationale handelsrecht. Het gaat om de oprichting van de Wereldhandelsorganisatie. De handelsregels van de Conventie van Lomé beantwoordden niet aan de WTO-regels en druisten in tegen het non-discriminatiebeginsel van artikel 1 van de GATT.

Tenslotte was er ook de vaststelling dat de ACS-staten, ondanks hun preferentieregimes, economisch gezien steeds meer achterstand opliepen. De groei van de internationale handel ging aan hen voorbij.

3. De nieuwe overeenkomst : een fundamentele wijziging

De nieuwe overeenkomst betekent dan ook een fundamentele wijziging van de betrekkingen tussen

de ACS-staten en de Gemeenschap en haar lidstaten, voortbouwend op wat in het kader van de eerdere Conventies van Lomé is bereikt.

– *Duur*

De overeenkomst wordt gesloten voor een periode van twintig jaar en kan iedere vijf jaar worden herzien. Voor elke periode van vijf jaar wordt een financieel protocol gesloten. Enkele onderdelen van de overeenkomst, zoals de procedures voor financiële steunverlening en de richtsnoeren voor sectoraal beleid, kunnen, indien nodig, worden herzien door de ACS-EG-Raad van ministers, die in de regel eenmaal per jaar bijeenkomt. Deze nieuwe aanpak is flexibeler en maakt het mogelijk de samenwerking aan de veranderende realiteit aan te passen.

Voor handelsregelingen is een specifiek tijdschema overeengekomen. De onderhandelingen over overeenkomsten inzake economisch partnerschap beginnen uiterlijk in september 2002. De huidige regeling blijft gedurende de voorbereidende periode (2000 tot uiterlijk 2008) gehandhaafd.

– *Basisprincipes*

In de nieuwe overeenkomst staat het begrip partnerschap centraal. De nieuwe overeenkomst combineert politiek, handel en ontwikkeling en berust op vijf onderling afhankelijke pijlers :

- een brede politieke dimensie ;
- stimulering van een participatieve benadering ;
- meer nadruk op armoedebestrijding ;
- een nieuw kader voor economische samenwerking en handelssamenwerking ;
- hervorming van de financiële samenwerking.

– *Politieke dialoog en “good governance”*

De overeenkomst bevat bepalingen over een verdere intensivering van de politieke dialoog tussen de partijen. Eerbiediging van de mensenrechten, de democratische beginselen en de rechtsstaat zijn essentiële elementen van het partnerschap. Om schendingen van deze elementen te behandelen wordt een overlegprocedure opgezet. In bijzonder spoedeisende gevallen kunnen zonder voorafgaand overleg passende maatregelen worden genomen.

De overeenkomst noemt tevens goed bestuur als een fundamenteel element van het partnerschap en voorziet in een overlegprocedure voor ernstige ge-

vallen van corruptie. De zogenaamde essentiële elementen en de hiermee verbonden opschortingsclausule spelen een belangrijke rol bij de totstandkoming van een constructieve politieke dialoog. De politieke dialoog kan flexibel worden ingevuld en kan buiten de normale ministeriële ACS-EG-raden plaatsvinden.

– *Civiele maatschappij*

De overeenkomst bevat een aantal innoverende bepalingen die een participatieve aanpak moeten stimuleren. Zo wil men de rol van de civiele samenleving en de economische en sociale spelers versterken. Dit gebeurt met name door :

- het verstrekken van adequate informatie over de ACS-EG-Partnerschapsovereenkomst, vooral binnen de ACS-staten ;
- de consultatie van de civiele samenleving over economische, sociale en institutionele hervormingen die de EU wil ondersteunen ;
- het faciliteren van de deelname van niet-overheidsactoren aan de uitvoering van programma's en projecten ;
- adequate steun aan niet-overheidsactoren voor capaciteitsopbouw ;
- het aanmoedigen van de vorming van netwerken en de totstandkoming van contacten tussen actoren in de ACS en in de EU.

– *Armoedebestrijding*

Bestrijding van armoede is de centrale doelstelling van het nieuwe partnerschap, zoals geformuleerd in de algemene bepalingen van de overeenkomst en in de clausules over ontwikkelingsstrategieën. De samenwerkingsstrategieën houden rekening met internationale verbintenissen, onder meer met de conclusies van VN-conferenties en internationale ontwikkelingsdoelstellingen, zoals de DAC-strategie van de OESO.

– *Een nieuw samenwerkingskader*

De doelstellingen van de ACS-EG-ontwikkelings-samenwerking dienen te worden bereikt door middel van geïntegreerde strategieën waarvan de economische, maatschappelijke, culturele, institutionele en milieuelementen in de lokale gemeenschap geworteld zijn. De samenwerking vormt aldus een samenhangend kader op basis waarvan steun kan worden verleend ten behoeve van de eigen ontwikkelingsstrategieën van de ACS-staten. Hierbij dient zorg te worden gedragen voor complementariteit

en interactie tussen de verschillende elementen. In deze context, en binnen het kader van het ontwikkelingsbeleid en de hervormingen van de ACS-staten, zijn de ACS-EG-samenwerkingsstrategieën gericht op :

- het verwezenlijken van snelle en duurzame economische groei die bijdraagt tot het creëren van werkgelegenheid, de ontwikkeling van de particuliere sector, de bevordering van de werkgelegenheid, de verbetering van de toegang tot productieve economische activiteiten en hulpmiddelen, alsmede het stimuleren van de regionale samenwerking en integratie ;
- het bevorderen van de menselijke en maatschappelijke ontwikkeling, waarbij erop wordt toegezien dat door allen gelijkelijk in de voordelen van de groei wordt gedeeld en dat gelijkheid van vrouwen en mannen wordt nagestreefd ;
- het stimuleren van de culturele waarden van gemeenschappen en specifieke interacties met economische, politieke en maatschappelijke elementen ;
- het bevorderen van de institutionele hervormingen en opbouw, het versterken van de instellingen die nodig zijn voor de consolidering van de democratie, goed bestuur en de totstandkoming van efficiënte en concurrerende markteconomieën, alsook de opbouw van de capaciteit voor ontwikkeling en partnerschap ;
- het bevorderen van de duurzaamheid en het herstel van het milieu en goede praktijken gericht op het behoud van de natuurlijke hulpbronnen.

Er dient systematisch op te worden toegezien dat de volgende thematische of algemene onderwerpen aan de orde worden gesteld op alle samenwerkingsgebieden : gendervraagstukken, milieuvraagstukken, institutionele ontwikkeling en capaciteitsopbouw. Activiteiten binnen deze gebieden komen tevens in aanmerking voor steun van de Gemeenschap.

– *Handelsluik*

De EU en de ACS zijn overeengekomen om een proces tot stand te brengen, dat moet leiden tot nieuwe handelsregelingen gericht op de onderlinge liberalisering van de handel en tot de formulering van bepalingen over handelsgerelateerde kwesties. Het nieuwe handelsregime vormt de grootste uitdaging van de nieuwe overeenkomst mede omdat er zulke grote handelsbelangen mee zijn gemoeid.

De doelstellingen van de economische samenwerking en de handelssamenwerking zijn :

- het stimuleren van productie-, leverings- en handelsmogelijkheden ;
- het scheppen van een nieuwe handelsdynamiek en bevorderen van investeringen ;
- het zorgen voor volledige conformiteit met de WTO-bepalingen ;
- het bevorderen van soepele en geleidelijke integratie van de economieën van de ACS-staten in de wereldeconomie.

De overeenkomst inzake handel kan getypeerd worden aan de hand van een viertal begrippen : conformiteit met de WTO-regels, differentiatie, wederkerigheid en geleidelijkheid.

– *Financiering*

De samenwerking inzake ontwikkelingsfinanciering wordt uitgevoerd op basis van en in overeenstemming met de door de ACS-staten op nationaal en regionaal niveau vastgestelde ontwikkelingsdoelstellingen, -strategieën en -prioriteiten. Een en ander is gebaseerd op de volgende beginselen :

- De eigen plaatselijke inbreng in het ontwikkelingsproces wordt bevorderd op alle niveaus.
- De samenwerking weerspiegelt een op wederzijdse rechten en plichten gebaseerd partnerschap.
- De samenwerking benadrukt het belang van voorspelbaarheid en zekerheid ten aanzien van de verstrekking van middelen, die op zeer gunstige voorwaarden en op permanente basis dient te geschieden.
- De samenwerking is flexibel en toegesneden op de situatie van iedere ACS-staat en op het specifieke karakter van het betrokken project of programma.
- Er wordt toegezien op efficiëntie, coherentie en consistentie.

Alle instrumenten werden opnieuw ingedeeld en generationaliseerd. Alle beschikbare EOF-middelen worden nu via twee instrumenten beschikbaar gesteld : een bedrag voor niet-terugvorderbare steun en een bedrag voor risicodragend kapitaal en leningen aan de particuliere sector. Het negende EOF (2000-2005) omvat een bedrag van 13.800 miljoen euro.

4. Het interne akkoord tussen de lidstaten inzake de maatregelen en procedures voor de tenuitvoerlegging van de ACS-EG-Partnerschaps-overeenkomst

De ACS-EG-Partnerschapsovereenkomst is een overeenkomst die gemengd is in de communautaire rechtsorde. Dit betekent dat zij betrekking heeft op bevoegdheden van de Europese Gemeenschap als van de lidstaten.

Daarom dienden de lidstaten aangegeven op welke manier gemeenschappelijke standpunten of maatregelen moeten worden genomen voor de materies die tot hun bevoegdheden behoren. Bovendien moesten zij de Raad machtigen tot het vaststellen van de “passende besluiten” krachtens artikel 96 inzake essentiële onderdelen : overlegprocedure en aangepaste maatregelen inzake mensenrechten, democratische beginselen en de rechtsstaat en artikel 97 inzake overlegprocedure en passende maatregelen inzake corruptie ten aanzien van die terreinen die binnen hun bevoegdheden vallen.

Om die reden sloten de vertegenwoordigers van de lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, een intern akkoord inzake maatregelen en procedures voor de tenuitvoerlegging van de ACS-EG-Partnerschapsovereenkomst.

II. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING VAN DE ACS-EG-PARTNERSCHAPSOVEREENKOMST

PREAMBULE

In de preambule staan de centrale doeleinden van de overeenkomst voorop : uitroeiing van armoede, duurzame ontwikkeling en geleidelijke integratie van de ACS-staten in de wereldeconomie. Verder wordt verwezen naar het belang van een stabiel en vredesscheppend politiek klimaat en van een gezond en duurzaam economisch beleid en naar een groot aantal internationale juridische en politieke instrumenten.

DEEL I. ALGEMENE BEPALINGEN

Titel I – Doelstellingen en beginselen

1.1. Doelstellingen en beginselen

Artikelen 1-3

De centrale doelstelling van de Partnerschapsovereenkomst is de uiteindelijke uitbanning van armoede door middel van duurzame ontwikkeling en de geleidelijk integratie van de ACS-staten in de wereldeconomie. Door een bijdrage aan de versnelde economische, culturele en sociale ontwikkeling van de ACS-staten beogen de partners zowel vrede en veiligheid als stabiliteit en democratie in de betrokken landen te bevorderen.

Het partnerschap wordt gekenmerkt door een aantal fundamentele principes, waardoor de ACS-EG-samenwerking nu meer dan voorheen een samenwerking tussen gelijkwaardige partners beoogt te zijn. Een aantal begrippen staan daarbij centraal. Op de eerste plaats betreft het hier het gelijke partnerschap van de ontwikkelingslanden en de Europese landen en om het gedeelde partnerschap van de overheid en van de bevolking, wat neerkomt op participatie, niet alleen van regeringen maar ook van het maatschappelijk middenveld in zijn verschillende geledingen. Verder gaat het om de centrale rol van dialoog en overleg, de wenselijkheid van differentiatie volgens behoefte en de regionale dimensie. Deze principes worden in andere artikelen nader uitgewerkt.

1.2. De actoren van het partnerschap

Artikelen 4-7

Deze nieuwe vorm van samenwerking maakt een herdefiniëring van de rol van de verschillende actoren en hun deelname aan het ontwikkelingsproces noodzakelijk. Wat de actoren van het partnerschap betreft, innoveert de overeenkomst in die zin dat

de samenwerking plaatsvindt met zowel overheden (nationaal, regionaal en lokaal) als niet-gouvernementele actoren, hetzij de particuliere sector, hetzij de sociale en economische partners, hetzij het maatschappelijk middenveld. België heeft zich steeds sterk gemaakt voor een rol voor het maatschappelijk middenveld die niet beperkt bleef tot die van uitvoerder of onderaannemer, zoals in de gewijzigde vierde Conventie van Lomé nog het geval was. Maatschappelijke organisaties zouden ook betrokken moeten zijn bij de formulering van nationale ontwikkelingsstrategieën en bij de planning van de samenwerking.

Dat is thans ook de kern van de algemene benadering. Er is overeenstemming bereikt met de ACS-staten over het feit dat niet-gouvernementele actoren een complementaire rol hebben te vervullen in het ontwikkelingsproces en daarom ook moeten worden betrokken door middel van informatievoorziening en consultaties bij de formulering van ontwikkelingsbeleid en strategieën (zie ook artikel 19, derde lid en artikel 2 van bijlage IV). Uiteraard blijven zij daarnaast betrokken bij de uitvoering van projecten en programma's (zie artikel 58).

Titel II – De politieke dimensie

Artikelen 8-11

De politieke dialoog wordt flexibel ingevuld, dit in tegenstelling tot het uniforme kader dat de Conventie van Lomé van oudsher kenmerkte. De gewijzigde vierde Conventie van Lomé had al een aanzet gegeven tot deze ontwikkeling, die nu wordt doorgetrokken. In principe staan alle onderwerpen die van belang zijn voor het bereiken van de doelstellingen van de overeenkomst open voor discussie, zowel de meer traditionele onderwerpen die rechtstreeks de bepalingen van de overeenkomst met betrekking tot ontwikkelingssamenwerking betreffen, als onderwerpen die een politiek belang hebben. Wat dat laatste betreft wordt vrij uitgebreid ingegaan op de samenwerking op het terrein van conflictpreventie en vredesopbouw. Nieuw is ook dat regionale en subregionale organisaties expliciet bij de dialoog zullen worden betrokken, evenals vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties. Ons land heeft hier ook sterk op aangedrongen.

Als onderdeel van de politieke dimensie van de ACS-EG-Partnerschapsovereenkomst heeft een apart artikel (artikel 9) betrekking op de essentiële elementen van de overeenkomst. Deze zijn van

groot belang als uitgangspunt voor de hele samenwerking tussen de Europese landen en de ACS-staten. Zij omvatten respect voor de mensenrechten, de democratische principes en de rechtsstaat. Ernstige schendingen van als essentieel aangemerkte elementen kunnen aanleiding geven tot een (gedeeltelijke) opschorting van de samenwerking. De daartoe voorziene consultatieprocedures en mogelijke maatregelen worden weergegeven in artikel 96.

Een en ander is niet nieuw. Ook de voorgaande Conventie bevatte reeds een bepaling over de essentiële elementen, gekoppeld aan een opschortingsbepaling. Er is daardoor inmiddels enige ervaring opgedaan met de werking van deze bepalingen. De consultatieronde die voorafgaat aan een eventueel besluit om de samenwerking op te schorten is een redelijk effectief instrument gebleken om invloed uit te oefenen op regeringen in situaties waarin een verslechtering optreedt van de naleving van mensenrechten, democratische principes en rechtsstaat.

Het onderwerp van de essentiële elementen nam een prominente plaats in tijdens de onderhandelingen voor de nieuwe overeenkomst. Conform het onderhandelingsmandaat heeft de EU daarbij aangedrongen op opname van “goed bestuur” in de rij van essentiële elementen. De ACS-staten stelden aanvankelijk, dat “goed bestuur” feitelijk al wordt gedekt door het essentiële element “rechtsstaat”. Van EU-zijde werd aangegeven dat er weliswaar raakvlakken waren, maar dat het toch niet om hetzelfde ging. Goed bestuur zou een breder gebied betreffen (goed sociaal-economisch beleid, proportionele defensiebegroting, afwezigheid van corruptie, bestaan van een ombudsman en dergelijke), dat bovendien van grote invloed kan zijn op de effectiviteit van hulpprogramma's. Op basis van deze argumenten konden de ACS-staten instemmen met opname van goed bestuur, gedefinieerd als transparant en verantwoordelijk beheer van hulpmiddelen en met als doel een rechtvaardige en duurzame ontwikkeling. Deze discussie duurde erg lang en legde een zware hypotheek op de onderhandelingen.

De overeenkomst bepaalt dat de samenwerking kan worden opgeschort indien zich gevallen van ernstige vormen van corruptie of omkoperij voordoen. Er zal hier pas in het uiterste geval sprake van zijn, nadat uitgebreid overleg tussen de partijen heeft plaatsgevonden zoals vastgelegd in artikel 97. Andere aspecten van het begrip goed bestuur kunnen geen aanleiding voor opschorting zijn.

Artikel 12

Dit artikel voorziet in een consultatieprocedure die de ACS-staten in de gelegenheid stelt beleidsincoherenties aan de orde te stellen. Overleg is eveneens voorzien als de Gemeenschap een maatregel overweegt die de belangen van de ACS-staten raken. Het artikel is overgenomen uit de gewijzigde vierde Conventie van Lomé en heeft in de praktijk vooralsnog echter (te) weinig aandacht gekregen. Door het nu expliciet in het kader van het debat over beleidscoherentie te plaatsen, zal er naar verwachting vaker een beroep worden gedaan op dit artikel.

Artikel 13

Het onderwerp van dit artikel, migratie, wordt voor het eerst behandeld. Beide partijen bleken veel belang te hechten aan de opname van dit onderwerp in het akkoord, zij het dat zij verschillende accenten legden.

Voor de ACS-staten was vooral van belang dat zou worden vastgelegd dat hun onderdanen die legaal verblijven in EU-lidstaten, een eerlijke behandeling krijgen en dat zij niet gediscrimineerd zullen worden (tweede en derde lid). In dit artikel 13, derde lid, is een discriminatieverbod naar nationaliteit wat betreft arbeidsvoorwaarden, beloning en ontslag neergelegd. Dit discriminatieverbod strekt zich uit tot onderdanen die legaal tewerkgesteld zijn op het grondgebied van één van de EU-lidstaten. Daarnaast wilden de ACS-staten bovenal dat er een bepaling zou worden opgenomen waarin de EU-lidstaten zouden aangeven de rechten en waardigheid van personen die illegaal in de EU verblijven en teruggestuurd worden naar hun land van oorsprong, te zullen respecteren (vijfde lid onder (b)). De EU legde vooral nadruk op het opnemen van een bepaling inzake de terug- en overname van illegaal in de EU verblijvende personen, voorzover dit ACS-onderdanen zijn of via de ACS-staten naar de EU zijn gereisd.

De tekst waarover de EU en de ACS-staten overeenstemming bereikten, stemt overeen met de in het licht van het Verdrag van Amsterdam aangepaste standaardbepaling die de Raad op 26 oktober 1999 vaststelde. Zo wordt in dit lid ten eerste aangegeven dat de EU en de ACS-staten wederzijds overeenkomen hun onderdanen die illegaal verblijven op het grondgebied van de andere partij terug op te nemen. In de tweede plaats komen de partijen overeen dat ze, op verzoek van één van

hen, onderhandelingen zullen starten over bilaterale overeenkomsten waarin specifieke details van terug- en overname kunnen worden vastgelegd. Bij overname gaat het dan zowel om onderdanen van derde landen als van staatlozen. Het standpunt van de EU was gestoeld op § 27 van de conclusies van de Europese Raad van Tampere om een readmissieclausule op te nemen in de akkoorden tussen de EU en derde landen.

DEEL II. INSTITUTIONELE BEPALINGEN

Artikelen 14-17

De gezamenlijke instellingen van de overeenkomst zijn, zoals voorheen, de Raad van Ministers, het Comité van Ambassadeurs en de gezamenlijke Parlementaire Assemblee. In vergelijking met de Conventie van Lomé bevat deze overeenkomst een nieuwigheid, met name de rol van de ACS-EG-Raad van Ministers in het voeren van de politieke dialoog. Hoewel ervan wordt uitgegaan dat de Raad van Ministers in de regel één keer per jaar vergadert (de vorige Conventie meldde de jaarlijkse vergadering als een verplichting) wordt de mogelijkheid van vergaderingen tussendoor niet uitgesloten en kan, afhankelijk van de te bespreken kwesties, ook in een beperktere geografisch samenstelling worden vergaderd (artikel 15). De rol van de gezamenlijke parlementaire assemblee als consultatief orgaan voor het bevorderen van democratische processen en beter begrip tussen de volken van de EU en de ACS-staten werd eveneens aangescherpt.

Deel III. SAMENWERKINGSSTRATEGIEËN

Titel I – Ontwikkelingsstrategieën

1.1. Algemeen kader

Artikelen 18-20

In het algemeen kader stelt men armoedebestrijding en duurzame ontwikkeling en de geleidelijke integratie van de ACS-staten in de wereldeconomie als centrale doelstellingen en als uitgangspunt voorop. Om deze tweevoudige doelstelling te bereiken concipieert men ontwikkelingssamenwerking en de samenwerking op economisch en han-

delsgebied als complementaire en elkaar onderling versterkende strategieën.

De ontwikkelingsstrategieën dienen nauw aan te sluiten bij de conclusies van de conferenties van de Verenigde Naties. Daarom verwijst men dan ook expliciet naar internationaal overeengekomen doelstellingen en inzichten inzake geïntegreerde strategieën en methodes van participatieve ontwikkeling en naar het principe van de leidende rol van het ontwikkelingsland in de uitwerking van de strategieën. Daarmee toont de ACS-EG-samenwerking zich daadwerkelijk geactualiseerd.

1.2. Gebieden waarop ondersteuning wordt verleend

1.2.1. Economische ontwikkeling

Artikelen 21-24

In deze artikelen wordt ingegaan op steun aan de economische ontwikkeling van de ACS-staten. In artikel 21 benadrukt men het belang van de ontwikkeling van een gunstig ondernemersklimaat. Het gaat daarbij om institutionele hervormingen, steun voor financiële dienstverlening aan het bedrijfsleven, technische assistentie en de ontwikkeling van microbedrijven. In vele landen zijn macro-economische hervormingen nodig om een gunstig ondernemersklimaat te bewerkstelligen.

Artikel 23 gaat in op de ontwikkeling van en de (gelijke) toegang tot productiemiddelen. Samenwerking op dit terrein zal zich zowel richten op institutionele hervormingen en op de ontwikkeling van infrastructuur en communicatiesystemen als op training en op de ontwikkeling van landbouw- en voedselzekerheidsstrategieën. Tijdens de onderhandelingen is tenslotte ingegaan op de wens van de ACS-staten om, analoog met de gewijzigde vierde Conventie van Lomé, een speciaal artikel (artikel 24) op te nemen over het belang van toerisme voor de economische ontwikkeling van de ACS-staten. Hoewel de EU bij voorkeur geen specifieke sectoren wilde behandelen in de overeenkomst, is voor toerisme toch een uitzondering gemaakt.

1.2.2. Sociale en humane ontwikkeling

Artikel 25

Dit artikel richt zich op de ontwikkeling van de sociale sector. Tegen de achtergrond van internationale afspraken concentreert men zich op beleidsontwikkeling en noodzakelijke hervormingen in deze sector, met als doel een verbetering van de toegang tot sociale basisvoorzieningen en gegarandeerde, adequate overheidsbudgetten hiervoor. Men vermeldt een aantal specifieke doelstellingen, onder meer gezinsplanning, de bestrijding van HIV/AIDS en het voorkomen van genitale vermindering bij vrouwen.

Artikel 26

De aandacht voor kinderen en jongeren als een specifieke doelgroep is een innovatie van de overeenkomst. Men wil de ontwikkelingslanden aanmoedigen een coherent beleidskader te ontwikkelen opdat de jeugd beter in de maatschappij geïntegreerd wordt en zodoende zijn potentieel kan ontwikkelen. Kinderen in post-conflictsituaties worden in dit verband specifiek genoemd.

Artikel 27

In dit artikel erkent men de belangrijke rol van cultuur. Het betreft allereerst de noodzaak om cultuur als transversale dimensie te integreren in het ontwikkelingsproces. De Belgische delegatie heeft hier hard voor geijverd. Daarnaast wordt het belang van de eigen culturele identiteit en van uitingen van de eigen materiële cultuur benadrukt.

Een discussiepunt tijdens de onderhandelingen was de restitutie van cultureel erfgoed. De ACS-staten wensten aanvankelijk in de overeenkomst zelf vast te leggen dat cultureel erfgoed dient te worden teruggegeven aan het land van oorsprong. De EU wenste op dit punt echter geen verplichtingen aan te gaan. Een compromis werd gevonden door in gemeenschappelijke verklaring XI de intentie van

beide partijen te bevestigen om zich in te spannen voor behoud, bescherming en ontwikkeling van het cultureel erfgoed in elk van de ACS-staten. In verklaring XII van de ACS-staten dringen deze er bij de Gemeenschap en de EU-lidstaten op aan om teruggave van cultureel erfgoed te bevorderen.

1.2.3. Regionale samenwerking en integratie

Artikelen 28, 29 en 30

Deze artikelen zijn gericht op de ontwikkeling en de versterking van regionale integratieprocessen binnen de ACS-groep. Integratie van de ACS-staten in de wereldeconomie, bevordering van vrij verkeer van personen, diensten, goederen, kapitaal, arbeid en technologie tussen de ACS-staten onderling en versnelling van diversificatie van de economieën door middel van regionaal samenwerkingsbeleid zijn hier centrale doelstellingen.

ACS-EG-samenwerking in het kader van economische integratie richt zich onder meer op de ontwikkeling van instituties die zich bezighouden met regionale integratie, op de bevordering van de deelname van de minst ontwikkelde landen (MOL) in het ontstaan van regionale markten, op de implementatie van een sectoraal hervormingsbeleid op regionaal niveau, op de liberalisatie van handel en betalingen en op de gevolgen van de transitiekosten van regionale integratie voor de nationale begroting en de betalingsbalans van de betrokken landen.

Via de Partnerschapsovereenkomst kan steun worden verleend op een groot aantal functionele en thematische gebieden. Daarbij kan worden gedacht aan het aanleggen van infrastructuur ten bate van transport en communicatie, milieu, waterbeheer, energie, gezondheid, onderwijs, onderzoek, rampenbestrijding, wapenbeheersing, bestrijding van druggebruik en criminaliteit. Tevens kan een politieke dialoog tussen de EU en betrokken groepen ACS-staten op gang worden gebracht.

De ervaring van o.a. de EU heeft laten zien dat intraregionale handel en investeringen a) een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de economische ontwikkeling van de regio, b) de landen individueel ten goede komen, en c) landen een sterkere positie verschaft op de wereldmarkt. Deze ervaring is erg nuttig voor de ACS-staten en de EU kan een rol spelen in het bevorderen van de intra-regionale handel. Voor de totstandkoming van vrijhandelszones tussen de EU en groepen van ACS-staten is

versterking van de regionale integratieprocessen binnen de ACS-groep een sine qua non. Daarom zal in het kader van het eerste financiële protocol bij de ACS-EG-Partnerschapsovereenkomst 1,3 miljard euro worden uitgetrokken voor regionale samenwerking binnen de ACS-groep. De obstakels in het proces van regionale samenwerking moeten echter niet worden onderschat. Zo zijn bijvoorbeeld in Afrika sinds de jaren zeventig allerlei regionale organisaties opgericht, maar politieke, economische en sociale problemen hebben verhinderd dat er veel vooruitgang is geboekt op het terrein van economische integratie. In de Stille Oceaan vormen de geografische omstandigheden en de relatief geringe omvang van de landen belangrijke praktische belemmeringen voor een effectieve regionale samenwerking.

1.2.4. Thematische en algemene vraagstukken

Artikel 31

Werd in de voorafgaande Conventie “vrouwen in ontwikkeling” nog vermeld in het kader van het bevorderen van de participatie in en de toegang tot specifieke voor vrouwen prioritaire activiteiten, in de nieuwe overeenkomst wordt de genderbenadering volledig geïntegreerd op elk niveau van de ontwikkelingssamenwerking, inclusief bij macro-economisch beleid. Hiermee moet een brede en gelijke deelname van zowel mannen als vrouwen in alle sferen van het politieke, economische, sociale en culturele leven bevorderd worden. België ondersteunde dit sterk.

Artikel 32

Ook milieu en het duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen worden in de nieuwe overeenkomst aangemerkt als een transversaal aandachtspunt. Naast specifieke maatregelen en activiteiten in verband met huidige en toekomstige regionale en internationale verplichtingen betreffende de natuurlijke hulpbronnen, wordt vooral de noodzaak van een integrale en duurzame benadering van de milieuproblematiek in alle aspecten van de samenwerking benadrukt. Op vraag van België werd dit expliciet opgenomen.

Specifieke aandacht wordt gevraagd voor de klimatologische kwetsbaarheid van kleine eilandstaten, van de minst ontwikkelde en van de niet aan

zee grenzende landen (ook wel “land-locked countries” genoemd).

Artikel 33

Dit artikel benadrukt het belang van een systematische aandacht voor institutionele ontwikkeling en capaciteitsopbouw in de ACS-staten op alle gebieden van politieke en maatschappelijk ontwikkeling. Hiermee wordt een brug geslagen tussen de essentiële elementen van de Partnerschapsovereenkomst en de mogelijkheid om door middel van institutionele ontwikkeling ook daadwerkelijk uitvoering te geven aan de democratische ontwikkeling, de rechtstaat, “goed bestuur” en bestrijding van corruptie en omkoperij.

Titel II – Economische en handelssamenwerking

2.1. Doelstellingen en beginselen

Artikelen 34 en 35

In deze artikelen komen de doelstellingen en de beginselen van de samenwerking op het gebied van handel en economie aan bod. Belangrijkste doelstelling is de geleidelijke integratie van de ACS-staten in de wereldeconomie. Deelname van de ACS-staten in de internationale handel is daarvan de essentie. Speciale aandacht gaat daarom uit naar actieve deelname van deze staten aan multilaterale handelsbesprekingen.

Voorts moet de capaciteit van de ACS-staten om investeringen aan te trekken worden versterkt. De laatste doelstelling betreft de conformiteit van de economische en handelssamenwerking met de regels van de Wereldhandelsorganisatie.

Bij de realisatie van deze doelstellingen zal het streven naar een echt partnerschap het uitgangspunt zijn. Er zal bovendien worden voortgebouwd op *bestaande* regionale integratieprocessen, met andere woorden, de EU zal geen regionale samenwerkingsverbanden opleggen aan de ACS-staten. Dit laatste is belangrijk voor die ACS-staten die huiverachtig staan ten opzichte van integratieprocessen, vanwege de grote structurele aanpassingen die ze vereisen. Bovendien impliceert het een vrije keuze van landen bij welke integratieprocessen zij zich willen aansluiten. In West-Afrika is dat bijvoorbeeld van belang : daar staat de Economische

Gemeenschap van West-Afrikaanse Staten (ECOWAS) tegenover de West Afrikaanse Economische en Monetaire Unie (UEMOA). Ten slotte wordt gesteld dat bij de vormgeving van de economische en handelssamenwerking rekening zal worden gehouden met het ontwikkelingsniveau van de ACS-staten.

2.2. Nieuwe handelsbepalingen

Artikelen 36, 37 en 38

In de nieuwe Partnerschapsovereenkomst wordt de mogelijkheid voorzien dat tussen de EU en de ACS-staten wederkerige economische partnerschapsovereenkomsten oftewel vrijhandelsverdragen kunnen worden afgesloten die in overeenstemming zijn met de regels van de Wereldhandelsorganisatie. Hiervoor is een voorbereidingsperiode voorzien tot en met 31 december 2007. De formele onderhandelingen zullen beginnen in september 2002, waarna de nieuwe verdragen van kracht kunnen worden op 1 januari 2008. De implementatie van dergelijke verdragen zal geleidelijk plaatsvinden. Hoewel de Partnerschapsovereenkomst dat niet specificeert, moet daarbij worden gedacht aan een periode van 12 jaar, gelijk aan de periode voor de implementatie van de op 11 oktober 1999 te Pretoria totstandgekomen overeenkomst inzake handel, ontwikkeling en samenwerking tussen de Europese Gemeenschap en haar Lidstaten, enerzijds, en de Republiek Zuid-Afrika, anderzijds, De geplande vrijhandelsakkoorden zullen derhalve tegen 2020 volledig geïmplementeerd moeten zijn.

De voorbereidingsperiode zal worden gebruikt voor maatregelen om het concurrentievermogen van de ACS-staten te vergroten, voor versterking van de regionale organisaties en voor steun aan initiatieven om de integratie van de regionale handel te bevorderen. Waar nodig zal steun worden verleend aan begrotingsaanpassingen en fiscale hervormingen, evenals aan verbetering en ontwikkeling van de infrastructuur en aan investeringsbevordering. In deze context zal de Gemeenschap specifieke steun verlenen door middel van regionale programma's (zie de artikelen 28 tot en met 30) aan die groepen van ACS-staten die over vrijhandelszones met de EU willen gaan onderhandelen.

Gedurende de voorbereidingsperiode zullen de bestaande niet-wederkerige handelspreferenties uit de vierde gewijzigde Conventie van Lomé (zie voor details bijlage 5 en verklaring XXII) voor een

groot aantal landbouw- en verwerkte landbouwproducten gehandhaafd blijven.

Bij de onderhandelingen over de vrijhandelsakkoorden zal rekening gehouden worden met het ontwikkelingsniveau en de sociaal-economische effecten van handelsmaatregelen op de ACS-staten en hun vermogen om hun economieën aan te passen aan het liberaliseringsproces. Er moet sprake zijn van een voldoende lange overgangperiode en er moet rekening worden gehouden met de soorten producten, waaronder gevoelige sectoren, alsook met een zekere asymmetrie met betrekking tot de termijnen van tariefafbraak. Dit alles binnen de geldende regels van de WTO.

Het belang van de productprotocollen wordt door beide partijen herbevestigd (artikel 36, vierde lid). Overeengekomen is dat de productprotocollen worden herzien in de context van de nieuwe economische partnerschapsovereenkomsten. Dit betreft in het bijzonder de verenigbaarheid met de WTO-regels en de mogelijkheid de voordelen voor de ACS-staten te behouden. Het bananenprotocol uit de vierde gewijzigde Conventie van Lomé is echter niet herbevestigd. Preferentiële toegang voor ACS-bananen zal worden uitgewerkt in de context van de toekomstige gemeenschappelijke marktordening voor bananen van de EU, die WTO-conform dient te zijn.

Voor ACS-staten die niet behoren tot de minst ontwikkelde landen en die besluiten dat ze niet in een positie verkeren om economische partnerschapsovereenkomsten af te kunnen sluiten, zullen alternatieve oplossingen gezocht worden. Deze zullen gevonden moeten worden in het kader van het Algemeen Preferentieel Stelsel van de EU, dat in 2004 zal worden herzien. Uitgangspunt hierbij is dat een nieuw handelsregime voor deze landen gelijkwaardig is aan de bestaande situatie en dat het WTO-conform is. Overigens gaat het hier om gelijkwaardigheid in absolute termen, aangezien opnemings van de betrokken landen in het Algemeen Preferentieel Stelsel wel impliceert dat de gegeven preferenties ook op andere dan de ACS-staten betrekking zullen hebben.

De EU zal in de loop van het jaar 2000 voorstellen doen waarmee aan de minst ontwikkelde landen voor nagenoeg alle producten vrije toegang tot de EU-markt wordt geboden en wel ten laatste in 2005. De ACS-staten die geen MOL zijn hebben zich hiertegen verzet, omdat in de voorgaande Conventies van Lomé een bepaling was opgenomen dat geen onderscheid in de behandeling tussen de aangesloten landen gemaakt mocht worden

(non-discriminatie clausule). Deze komt in de onderhavige overeenkomst niet meer voor. Als tegemoetkoming aan de ACS-staten die niet tot de minst ontwikkelde landen behoren is bij de overeenkomst een gezamenlijke verklaring opgenomen over markttoegang (verklaring XXXII). De gezamenlijke verklaring over de markttoegang houdt in dat de partijen gedurende de voorbereidingsperiode tot 2008 alle noodzakelijke maatregelen zullen onderzoeken om de concurrentiepositie van de ACS-staten op de EU-markt te kunnen behouden. Eventuele maatregelen zullen rekening houden met het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid van de EU. Het op te richten gezamenlijke ministeriële handelscomité zoals voorzien in artikel 38 zal daarbij een centrale rol spelen. Het is duidelijk dat de verklaring niet dezelfde bindende kracht heeft als de ACS-EG-Partnerschapsovereenkomst zelf.

2.3. Samenwerking in de internationale fora

Artikelen 39 en 40

Zowel de ACS-staten als de EU zijn zich bewust van het belang van een actieve participatie van de ACS-staten in de WTO en andere relevante internationale organisaties. Met betrekking tot de WTO benadrukken beide partijen het belang van flexibiliteit in de WTO-regels, zodat rekening gehouden kan worden met het ontwikkelingsniveau van de ACS-staten. De Gemeenschap en de ACS-staten zullen overleg voeren over het functioneren van internationale grondstoffenmarkten en de rol van grondstoffenovereenkomsten.

2.4. De handel in diensten

Artikelen 41, 42, 43

Deze artikelen behandelen de handel in diensten. Belangrijk is dat beide partijen de verplichtingen op grond van de op 15 april 1994 te Genève tot standgekomen Algemene Overeenkomst inzake de handel in diensten (de zogenaamde GATS – “General Agreement on Trade in Services”) nogmaals onderschrijven. Voorzien wordt dat de liberalisatie van diensten op termijn zal worden verdiept in het kader van de beoogde interregionale vrijhandelszones. De EU belooft voorts steun te verlenen aan de versterking van de dienstverlening door de ACS-staten, bijvoorbeeld op het terrein van distributie, financiële diensten, toerisme enzovoort.

De nieuwe overeenkomst schenkt voor het eerst aandacht aan maritiem transport. De partijen zeggen toe elkaars schepen dezelfde behandeling te geven als de eigen schepen wat toegang tot havens, het gebruik van infrastructuur en ondersteunende diensten, de hoogte van heffingen, de toewijzing van faciliteiten voor laden en lossen,... betreft. Er is geen verdere liberalisatie voorzien in het kader van de overeenkomst, wat niet wegneemt dat liberalisatie kan worden nagestreefd in de beoogde interregionale vrijhandelszones.

2.5. Met de handel verband houdende terreinen

Behandeling van handelsgerelateerde onderwerpen is nieuw in vergelijking met de voorgaande Conventies. De aandacht voor dit onderwerp komt logisch voort uit de conclusie dat handelspreferenties alle onvoldoende zijn om de integratie van de ACS-staten in het internationale handelssysteem te bewerkstelligen. Ook in multilaterale onderhandelingen verschuift de aandacht van tarieven naar handelsgerelateerde onderwerpen. Tekortschieten-de situaties op dit terrein vormen namelijk vaak een veel grotere belemmering voor de ontwikkeling van de handel dan tarieven.

Artikelen 44, 45 en 46

Van belang zijn hier de bepaling omtrent de mededinging en de bescherming van de intellectuele eigendom. De partijen zijn het er over eens dat een gezond mededingingsbeleid mede zorgt voor een goed investeringsklimaat en voor transparanties van markten. Daarom wordt er op het gebied van mededinging samenwerking beoogd teneinde concurrentievervalsingen in de handel tussen de Gemeenschap en de ACS-staten te voorkomen. Het gaat hierbij onder andere om juridische bijstand en uitwisseling van informatie en kennis, om zodoende de transparantie van wetgeving en beleid op het mededingingsbeleid te vergroten.

De Partijen onderkennen het belang van het toepassen van de bepalingen van de WTO-overeenkomst inzake de handelsaspecten van de intellectuele eigendom en de op 5 juni 1992 te Rio de Janeiro totstandgekomen Conventie inzake de biologische diversiteit. De expliciete verwijzing naar de Conventie inzake biologische diversiteit werd opgenomen op vraag van de Belgische delegatie.

Artikelen 47, 48, 49 en 50

Deze artikelen staan in vrijwel alle akkoorden tussen de EU en derde landen en behandelen de standaardisering en certificering, maatregelen op het gebied van de bescherming van de gezondheid voor mens, dier en milieu, en bepalingen rondom arbeidsomstandigheden zoals neergelegd in verdragen van de Internationale Arbeidsorganisatie. Met name het kunnen bereiken van kwaliteitsnormen zal in de toekomst in sterke mate de handelsmogelijkheden van de ACS-staten bepalen. Het is dan ook van groot belang dat er onder nieuwe overeenkomst meer aandacht komt voor deze problematiek.

Artikel 51

Dit artikel heeft tot doel de partijen aan te zetten tot samenwerking, gericht op informatie-uitwisseling, de bevordering van onderlinge contacten en de verlening van technische bijstand met het oog op de bescherming van de gezondheid en veiligheid van de consument.

Artikel 52

In het eerste lid van dit artikel wordt bepaald dat de meestbegunstigingsbehandeling niet van toepassing is wanneer partijen elkaar op basis van bilaterale verdragen ter vermindering van dubbele belastingvoordelen of op basis van binnenlandse belastingwetgeving, belastingvoordelen geven. Ook mag niets in de overeenkomst de totstandkoming van dergelijke bilaterale verdragen of binnenlandse belastingwetgeving in de weg staan (tweede lid). Evenmin mag de overeenkomst hindernissen opwerpen voor het maken van onderscheid tussen belastingbetalers die niet in dezelfde situatie verkeren.

2.6. Samenwerking op andere gebieden

Artikel 53

De partijen verklaren zich bereid om visserijovereenkomsten met elkaar af te sluiten die duurzame en wederzijds bevredigende voorwaarden garanderen voor visserijactiviteit in ACS-staten. Ook in deze sector is non-discriminatie voorzien van zowel ACS- als EG-zijde, behoudens de specifieke situ-

atie in het tweede lid van dit artikel. Dit artikel werd opgenomen op verzoek van een EU-lidstaat. Omdat de betreffende visserijovereenkomsten formeel geen deel uitmaken van de ACS-EG-samenwerking gaat het hier strikt genomen slechts om het vastleggen van een bereidheid.

Artikel 54

In het compendium bij de Partnerschapsovereenkomst wordt ingegaan op het algemene beleidskader voor het voedselzekerheidsbeleid. Conform het beleid dat de EU sinds 1996 voert, slaan voedselzekerheidsstrategieën binnen het ontwikkelingsbeleid van de ACS-staten op meer dan op graanvoorraden en prijsstabilisatie door middel van interventievoorraden zoals in de oude Conventies. Het compendium maakt ook duidelijk onder welke voorwaarden voedselhulp kan worden verstrekt. Voedselhulp zal zoveel mogelijk worden opgenomen in de normale meerjarenplanning van de ACS-staten die daarvoor in aanmerking willen komen en derhalve worden gefinancierd uit de landenallocatie. Dit geldt uiteraard niet voor noodsituaties. Overigens kent de negende aanvulling van het Europees Ontwikkelingsfonds (negende EOF) geen enveloppen voor noodhulp meer. Voedselhulp in urgente situaties en noodhulp in het algemeen dienen in eerste instantie te worden gefinancierd uit de desbetreffende begrotingslijnen van de EG-begroting. Pas in laatste instantie kan het EOF worden aangesproken, waarbij dan ook weer wordt gekeken naar de landenallocatie.

Artikel 54 is op verzoek van de ACS-staten in een zeer laat stadium van de onderhandelingen toegevoegd. Het figureerde eveneens in de gewijzigde vierde Conventie van Lomé. In dit artikel wordt zeker gesteld dat exportrestituties beschikbaar zijn in die gevallen waarin voedselhulp vanuit de EG wordt geleverd.

DEEL IV. SAMENWERKING INZAKE ONTWIKKELINGSFINANCIERING

Titel I – Algemene bepalingen

1.1. Doelstellingen, beginsel, richtsnoeren en begunstigden

Artikel 55

In tegenstelling tot de gewijzigde vierde Conventie van Lomé bevat het nieuwe akkoord geen lange lijst met doelstellingen voor de ontwikkelingsfinanciering. Er wordt slechts gesteld dat ontwikkelingsfinanciering moet bijdragen aan het bereiken van de algemene doelstellingen van de ACS-EG-samenwerking, te weten : armoedebestrijding, duurzame ontwikkeling en geleidelijke integratie in de wereldeconomie. De term “duurzame ontwikkeling” is er op vraag van België in gekomen.

Artikel 56

In dit artikel worden de uitgangspunten van de samenwerking op het gebied van de ontwikkelingsfinanciering uiteengezet. Centraal staan uiteraard de strategieën en prioriteiten van de ACS-staten zelf. De ontwikkelingsfinanciering in het kader van de ACS-EG-samenwerking dient daarbij aan te sluiten. In aanvulling daarop dient de samenwerking onder meer plaatselijke inbreng te bevorderen, de wederkerigheid van de relatie te onderstrepen, voorspelbaarheid van de middelenstroom te waarborgen, en efficiënte, coördinatie en consistentie te verzekeren.

Artikel 57

Dit artikel bevestigt het element van partnerschap tussen de EU en de ACS-staten op het gebied van de ontwikkelingsfinanciering. Het wijst de verantwoordelijkheden van de ACS-staten aan evenals de gebieden waar de ACS-staten en de EG een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben. Tenslotte wordt bevestigd dat de EG verantwoordelijk is voor het nemen van de uiteindelijke financieringsbesluiten over de projecten en programma's.

Artikel 58

Naast de in het eerste lid omschreven gebruikelijke groep van entiteiten die in aanmerking komen voor financiële steun (ACS-staten, regionale ACS-instellingen, gezamenlijke ACS-EG-instellingen), wordt in het tweede lid van dit artikel ook een groep niet-statelijke actoren benoemd die in aanmerking komt voor steun. Dit zijn onder meer : regionale en lokale overheidsinstellingen, semi-publieke instellingen, financiële instellingen, bedrijven en niet-gouvernementele organisaties (NGO's). De ontwikkelingssamenwerking via NGO's blijft evenwel onderworpen aan de instemming van de overheden in de ACS-staten, hetgeen NGO's als een inbreuk op hun onafhankelijkheid ervaren.

1.2. Toepassingsgebied en aard van de financiering

Artikelen 59-61

In deze artikelen wordt een overzicht gegeven van de terreinen en de aard van de ontwikkelingsfinanciering. De terreinen van financiering zijn velerlei : van schuldverlichtingsmaatregelen en structurele aanpassingssteun tot technische assistentie en noodhulp. De aard van de financiering wijkt niet af van de voorgaande Conventie van Lomé. Zo zal de ontwikkelingsfinanciering vorm krijgen via onder meer : individuele projecten, kredietlijnen, technische assistentie, steun aan importprogramma's en begrotingssteun.

Nieuw is de formulering van een aantal voorwaarden voor directe begrotingssteun (artikel 61, tweede lid). Deze hebben betrekking op transparant en verantwoordelijk financieel beheer, goed gedefinieerd macro-economisch en sectoraal beleid en een transparant systeem van aanbestedingen. In het derde lid van hetzelfde artikel wordt bepaald

dat de directe begrotingssteun voor sectoraal beleid gradueel de individuele projecten moet gaan vervangen

Titel II – Financiële samenwerking

2.1. Financiële middelen

Artikel 62

Dit artikel stelt (in het eerste lid) dat het totaalbedrag beschikbaar voor de doelstellingen van de overeenkomst alsmede de voorwaarden voor gebruik daarvan worden beschreven in de bijlagen. Voorts voorziet het artikel (in het tweede lid) in de mogelijkheid, het bedrag aan te passen in de volgende situaties : indien een ACS-staat de overeenkomst niet ratificeert of opzegt, indien nieuwe ACS-staten toetreden tot de overeenkomst en indien nieuwe lidstaten toetreden tot de Europese Gemeenschap. Het artikel is identiek aan dat uit de gewijzigde vierde Conventie van Lomé, behalve dat de voorwaarden voor het gebruik van de middelen nu in een bijlage zijn geplaatst, terwijl ze voorheen in het verdrag zelf stonden.

Artikel 63

Dit artikel stelt dat de financieringsmethode per project of programma door de ACS-staat of ACS-staten en de Gemeenschap gezamenlijk wordt besloten, rekening houdend met een aantal factoren, zoals het ontwikkelingsniveau en de economische situatie in het land, de effecten van het project of programma e.d.. De tekst van het artikel is analoog aan die van artikel 233, tweede lid, van de gewijzigde vierde Conventie van Lomé.

Artikel 64

Het eerste lid van dit artikel neemt de tekst van artikel 243, derde en vierde lid, van de gewijzigde vierde Conventie over en regelt het beschikbaar stellen van financiële hulp via een tussenpersoon. In dit geval dienen de voorwaarden voor het beschikbaar stellen van de middelen te worden vastgelegd in een contract of overeenkomst en dienen eventuele winsten van de tussenpersoon verdiend op de transactie te worden aangewend voor ontwikkelingsdoeleinden. Het tweede lid is nieuw en

stelt dat tussenpersonen in de ACS-staten zelf verantwoordelijk zijn voor het selecteren van projecten en het beheren van de middelen die hen ter beschikking worden gesteld.

Artikel 65

Het eerste lid stelt dat de financiële middelen voorzien in de overeenkomst kunnen worden gebruikt voor cofinanciering met bijvoorbeeld ontwikkelingsorganisaties, EU-lidstaten, financiële instellingen en bedrijven. Bijzondere aandacht zal worden gegeven aan de mogelijkheid van cofinanciering wanneer de deelname van de Gemeenschap bevorderend kan zijn voor de deelname van anderen, of wanneer zulks voordelen kan hebben voor het financieringspakket voor de ontvangende ACS-staat (tweede lid). Voorts beschrijft het artikel in het derde lid de toegestane vormen van cofinanciering en stelt het dat de voorkeur zal worden gegeven aan de meest kosteneffectieve methode. Bovendien zal coördinatie met de andere cofinancierders plaatsvinden om de procedures zo vlot mogelijk te laten verlopen. Ten slotte dient ter verhoging van de effectiviteit de raadpleging van en coördinatie met andere donoren en cofinancierders te worden versterkt, waar mogelijk door middel van overeenkomsten, gezamenlijk beleid en procedures.

Het artikel is een verkorte versie van het overeenkomstige artikel 251 in de gewijzigde vierde Conventie van Lomé. In het verleden is weinig gebruik gemaakt van cofinanciering door de Commissie. Indien de Commissie haar voornemen om zich te concentreren op prioritaire sectoren uitvoert, kan cofinanciering in de toekomst een belangrijkere financieringsmodaliteit worden.

2.2. Steun voor schuldverlichting en structurele aanpassing

Artikel 66

Hier wordt gesteld dat de gelden uit het EOF kunnen worden aangewend voor schuldverlichtingsinitiatieven overeengekomen op internationaal niveau. Dat is een belangrijke afspraak, die het mogelijk maakt ook in de toekomst vanuit het EOF bij te dragen aan bijvoorbeeld het in september 1996 door de Wereldbank en het Internationaal Monetair Fonds (IMF) gepresenteerde en in juni 1999 op de G-7 Top in Keulen aangepaste initiatief

om landen met een zware schuldenlast tegemoet te komen (ook wel bekend als het “Heavily Indebted Poor Countries”- of HIPC-initiatief). In december 1999 heeft de ACS-EG-Raad voor het eerst een dergelijk besluit genomen, ter waarde van een bedrag van 1 miljard Euro. Vanwege het succes van die actie, en met in het achterhoofd de aanzienlijke overschotten bij voorgaande EOF's, is in het eerste lid ook de zin opgenomen dat niet vastgelegde gelden uit voorgaande EOF's voor schuldverlichting van ACS-staten kunnen worden ingezet. Voorts wordt in dit artikel technische assistentie toegezegd ter verbetering van het beheer van de schulden.

Artikel 67

Het volgende artikel gaat in op de mogelijkheid van structurele aanpassingshulp. Voorwaarde om voor zulke hulp in aanmerking te komen is dat landen economisch levensvatbare en sociaal aanvaardbare hervormingen doorvoeren. De evaluatie van deze hervormingsprogramma's vindt plaats door de Gemeenschap en de ACS-staten samen. Wanneer een land echter reeds een hervormingsprogramma met de belangrijkste multilaterale donors (*lees* : het Internationaal Monetair Fonds en de Wereldbank) is overeengekomen, komt het automatisch in aanmerking voor structurele aanpassingshulp uit het EOF (zie het vierde lid).

2.3. Steun bij fluctuerende exportopbrengsten

Artikel 68

Dit artikel moet worden gezien in samenhang met Bijlage II, Hoofdstuk 3. Een belangrijke wijziging in de nieuwe overeenkomst is de opheffing van de stabilisatie-instrumenten voor landbouw en mijnbouwexportinkomsten (Stabex en Sysmin). Aan deze instrumenten kleefden enkele bezwaren : de toekenning was te veel een automatisme en te productgebonden, een te beperkt aantal ACS-staten genoot ervan en kleine boeren werden nauwelijks bereikt.

Er wordt nu gekozen voor een extra financiële bijdrage voor lange-termijn-ontwikkeling. Deze bijdrage wordt pas beschikbaar wanneer de daling van de exportinkomsten doorwerkt in de begroting van een ACS-staat.

2.4. Steun voor sectoraal beleid

Artikel 69

Dit artikel geeft een opsomming van de instrumenten en modaliteiten van sectorsteun.

2.5. Microprojecten en gedecentraliseerde samenwerking

Artikelen 70-71

De artikelen inzake microfinanciering en gedecentraliseerde samenwerking uit de vroegere Conventie zijn samengesmolten en verkort. De bovengrens voor zulke projecten (300 000 euro) is afgeschaft.

2.6. Humanitaire bijstand en spoedhulp

Artikelen 72-73

De bepalingen inzake humanitaire hulp en noodhulp zijn gemoderniseerd. Noodhulp wordt gefinancierd uit de begrotingslijnen van de EG-begroting. Slechts in uitzonderlijke gevallen kan beroep worden gedaan op het EOF.

2.7. Steun voor investeringen en ontwikkeling van de particuliere sector

Artikelen 74-75

Hier worden een aantal maatregelen ter bevordering van particuliere investeringen geschetst. Er wordt uitgegaan van een gedeelde verantwoordelijkheid van de ACS-staten, de Gemeenschap en de lidstaten.

Artikel 76

Dit artikel heeft betrekking op de investeringsfaciliteit die binnen de Europese Investeringsbank zal worden opgezet. De faciliteit bestaat uit schenkingsmiddelen ten behoeve van technische assistentie gericht op ontwikkeling van een competitie-

ve marktomgeving, uit adviesdiensten gericht op het verbeteren van het investeringsklimaat, uit risicokapitaal als garantie voor lokale en buitenlandse particuliere investeringen en uit leningen uit de eigen middelen van de EIB. De technische assistentie en adviesdiensten zijn in grote lijnen een voortzetting van de bepalingen van de vierde Conventie van Lomé. Het verstrekken van risicokapitaal aan particulieren is nieuw.

Artikel 77

In dit artikel wordt ervan uitgegaan dat het aanbieden van garanties kan helpen bij het vergroten van het vertrouwen van particuliere investeerders in ACS-staten. Daarom worden op drie terreinen investeringsgaranties verstrekt : tegen juridische onzekerheden, tegen kapitaaltransferbeperkingen en tegen politieke risico's.

Artikel 78

Dit artikel bevestigt het belang van verdragen met als doel de bescherming van investeringen (zoals de BLEU-investeringsakkoorden). Het sluiten van dergelijke verdragen is een bevoegdheid van de afzonderlijke lidstaten. In het geval van grote ontwikkelingsprojecten, waarbij vaak investeerders van verschillende nationaliteiten zijn betrokken, kunnen specifieke overeenkomsten worden gesloten.

Titel III – Technische samenwerking

Artikelen 79-80

Deze artikelen over technische samenwerking zijn een samenvatting van de tekst uit de gewijzigde vierde Conventie van Lomé. Er zitten geen nieuwe elementen in de tekst.

Titel IV – Procedures en beheerssystemen

Artikelen 81-82

Deze artikelen verwijzen naar bijlage IV.

Artikel 83

Dit artikel vormt de basis van het bestaan van het zogenaamde ACS-EG-Comité voor Ontwikkelingsfinanciering. Dit Comité valt onder de ACS-EG-Raad van Ministers. Dit Comité bestond reeds maar krijgt nu de bijkomende bevoegdheid om amenderingen van de bijlagen (IV) voor te stellen.

DEEL V. ALGEMENE BEPALINGEN BETREFFENDE DE MINST ONTWIKKELDE, NIET AAN ZEE GRENZENDE EN INSULAIRE ACS-STATEN

Artikelen 84-90

In deze artikelen wordt bepaald dat de minst ontwikkelde landen ("MOLs") een speciale behandeling krijgen en dat er voorts speciale aandacht gegeven wordt aan niet aan zee grenzende en insulaire ACS-staten.

DEEL VI. SLOTBEPALINGEN

De slotbepalingen bevatten een aantal standaardbepalingen maar ook enkele vernieuwingen.

Artikel 93

Het akkoord zal in werking treden nadat alle EU-lidstaten en twee derde van de ACS-staten het akkoord hebben geratificeerd.

Artikelen 94 en 95

Elke staat waarvan de structurele kenmerken en economische en sociale situatie vergelijkbaar is met die van de ACS-staten kan een aanvraag doen om lidmaatschap van het nieuwe akkoord te verkrijgen. Nieuwe toetreders moeten gesitueerd zijn in één van de drie geografische sectoren (Afrika, Caribische gebied en Stille Oceaan). Met de uitbreiding van de EU in het vooruitzicht zijn bepalingen opgenomen waardoor nieuwe EU-lidstaten automatisch toetreden tot de ACS-overeenkomst.

Het akkoord wordt afgesloten voor een periode van 20 jaar met mogelijke tussentijdse herzieningen met als begindatum 1 maart 2000. De financië-

le protocollen (EOF) worden vastgesteld voor een periode van vijf jaar.

De periode van 20 jaar kan worden gezien als een compromis tussen de standpunten van de EU die een kortere looptijd (10-15) jaar wenste en de ACS-landen die een langere looptijd wensten (30 jaar). België kan goed leven met dit compromis aangezien de looptijd van 20 jaar overeenstemt met het toekomstig handelsregime. Met ingang van 2008 zullen de economische partnerschapsovereenkomsten van kracht worden zodat na een overgangperiode van 12 jaar in 2020 volwaardige vrijhandelzones in werking kunnen zijn. Deze periode komt overeen met de looptijd van de overeenkomst.

Artikelen 96-97

In artikel 96 is opgenomen dat mensenrechten, democratie en rechtstaat de drie essentiële elementen blijven vormen van de ACS-EG-Partnerschapsovereenkomst. Indien een ACS-staat één van deze elementen schendt, kan de Gemeenschap deze uitnodigen tot het houden van consultaties, die binnen de 15 dagen na de uitnodiging plaatsvinden en niet langer dan 60 dagen mogen duren. Eventueel kunnen passende maatregelen genomen worden indien geen genoegdoende oplossing wordt gevonden. Deze maatregelen moeten proportioneel zijn en kunnen in extreme gevallen aanleiding geven tot een opschorting van de overeenkomst.

Nieuw is het artikel 97 waarin is opgenomen dat ernstige gevallen van corruptie eveneens aanleiding kunnen geven tot het houden van consultaties. Deze consultaties vinden plaats 21 dagen na de uitnodiging en duren maximaal 60 dagen. Ook hier kan de overeenkomst in extreme gevallen worden opgeschort.

Artikelen 98, 99 en 100

Deze artikelen behandelen de geschillenbeslechting, de opzegging van de overeenkomst en de status van de teksten. De bij de overeenkomst behorende bijlagen en protocollen vormen daarvan een integrerend deel. De bijlagen I, II, III, IV en VI kunnen tussentijds herzien worden op basis van een voorstel van het ACS-EG-Comité voor ontwikkelingsfinanciering. Bijlage V en protocol 2 zijn van uitvoerende aard. De overeenkomst is authentiek in alle officiële talen van de Unie.

BIJLAGEN BIJ DE OVEREENKOMST

BIJLAGE I – FINANCIËEL PROTOCOL

Artikel 1 noemt het bedrag dat beschikbaar is voor hulp aan de ACS-staten : 15.000 miljoen Euro. Dit bedrag is bedoeld voor een periode van 5 jaar vanaf 1 maart 2000 maar wordt pas vrijgemaakt als het verdrag en het bijhorend protocol in werking zijn getreden.

Artikel 2 bepaalt de maximale bijdrage van het negende Europese Ontwikkelingsfonds (EOF) aan het totaalbedrag op 13.500 miljoen euro. De overige 1.700 miljoen Euro zijn leningen van de Europese Investeringsbank.

Over de omvang van het negende EOF kwam pas na de derde onderhandelingsronde in december 1999 een akkoord tot stand. De Commissie had oorspronkelijk een bedrag van 14.132 miljoen euro voorgesteld (constante van het achtste EOF rekening gehouden met een geschatte inflatie van 9,1 % voor vijf jaar). Tevens stelt de Commissie voor om de huidige verdeelsleutel voor de bijdragen van de lidstaten te behouden (het EOF wordt niet gefinancierd uit de Europese begroting maar met bijdragen van de lidstaten).

Het voorgestelde bedrag en het behoud van de verdeelsleutel betekenen voor België een aandeel van 3,92% in de bijdragen aan het EOF, wat voor de gehele periode overeenkomt met 550 miljoen euro, te financieren uit de federale begroting van Ontwikkelingssamenwerking. Een aantal lidstaten wensten de bijdrage nominaal constant te houden. Het uiteindelijke compromis was een groei van 5 % naar 13.801 miljoen euro waarvan 126 miljoen bedoeld zijn voor de dekking van de administratieve kosten en 175 miljoen bestemd is voor de overzeese territoria van de lidstaten, zoals Frans-Polynesië, Groenland, de Nederlandse Antillen of de Kaaimaneilanden. De overige 13,5 miljoen euro zijn bestemd voor de ACS-staten

Artikel 3 geeft de verdeling weer van de middelen van het negende EOF voor de ACS-staten tussen steun voor lange termijn ontwikkeling (10.000 miljoen euro), regionale samenwerking (1.300 miljoen euro) en de “nieuwe investeringsfaciliteit” (2.200 miljoen euro). In vergelijking met de vierde Conventie van Lomé is de onderverdeling beperkt : geen aparte enveloppen meer voor noodhulp, Stabex, Sysmin en structurele aanpassingen. Al deze doelstellingen moeten in de toekomst uit de alloca-

ties van de nationale indicatieve programma's worden gefinancierd. Het betekent een vergemakkelijking van het financieel beheer, aangezien de rigide schotten tussen de beleidsdoelstellingen zijn verdwenen.

Het bedrag dat beschikbaar wordt gesteld voor de investeringsfaciliteit (2 200 miljoen euro) is aanzienlijk hoger dan wat onder het achtste EOF bestond voor risicokapitaal. Hieruit blijkt de toegenomen aandacht voor de particuliere sector in de nieuwe overeenkomst.

Artikel 4 beschrijft de leningen van de Europese Investeringsbank (EIB) uit haar eigen middelen. Het maximaal bedrag is 1700 miljoen euro.

Artikel 5 stelt dat de nog beschikbare middelen uit de voorgaande EOF's bij inwerkingtreding van het Financieel Protocol zullen worden toegevoegd aan het negende EOF. Het totaalbedrag van dit Financieel Protocol plus de overschotten zal de periode 2000-2007 dekken. De verwachting is dat het negende EOF in 2002 in werking zal treden.

Artikel 6 geeft de werkverdeling tussen de EIB en de Commissie weer.

Artikel 7 stelt dat de partijen voor het aflopen van het Financieel Protocol een evaluatie zullen maken die de basis zal vormen voor een besluit over het totale beschikbare bedrag alsmede het besluit over de verdere middelen ter ondersteuning van de overeenkomst. De Ministers hebben besloten dat de laatste 1.000 miljoen euro slechts beschikbaar zullen zijn na evaluatie in 2004 (zie eenzijdige verklaring n° XVIII).

BIJLAGE II – FINANCIERINGSVOORWAARDEN

Artikelen 1-7 bevatten bepalingen voor de voorwaarden die gelden voor de activiteiten van de investeringsfaciliteit, de leningen van de EIB uit haar eigen middelen en bijzondere activiteiten.

Artikelen 8-11 bevatten de voorwaarden waaronder steun kan gegeven worden aan landen die getroffen worden door fluctuaties op korte termijn uit exportinkomsten. Ten opzichte van de oude instrumenten Sysmin en Stabex is het stelsel vereenvoudigd, de voorwaarden zijn echter verscherpt. Dit stelsel zal na 2 jaar geëvalueerd worden.

BIJLAGE III – INSTITUTIONELE ONDERSTEUNING – COB EN TCLP

Er zijn twee instellingen die ondersteuning bieden bij het opbouwen van institutionele capaciteit op het gebied van landbouw- en plattelandsontwikkeling en het particuliere bedrijfsleven in de ACS-staten.

Het Centrum voor Industriële Ontwikkeling is omgedoopt tot het *Centrum voor Ontwikkeling van het Bedrijfsleven (COB)*. Het centrum is gevestigd te Brussel. De activiteiten zullen meer gericht zijn op de verbetering van het ondernemingsklimaat in ACS-staten dan op directe ondersteuning van KMO's in die landen. Het beschikbare bedrag in het negende EOF (90 miljoen euro) is substantieel verhoogd ten opzichte van het achtste EOF (73 miljoen euro). België wou lange tijd niet praten over de begroting van het COB zonder dat concrete afspraken werden gemaakt over de interne organisatie van het centrum. De Commissie heeft dan verduidelijking verstrekt inzake de structuur van het COB. Er zou een overgangperiode worden voorzien en er wordt een beheersraad aangesteld die 2 adjuncten of 1 adjunct en 1 senior advisor zal voordragen na een selectie door een onafhankelijk panel.

Het *Technisch Centrum voor Landbouwsamenwerking en Plattelandsontwikkeling (TCLP)* heeft zijn zetel in het Nederlandse Wageningen. Het belangrijkste doel van het TCLP is het versterken van beleids- en institutionele capaciteit ten behoeve van landbouw- en plattelandsontwikkeling.

BIJLAGE IV – PROCEDURES VOOR TEN-UITVOERLEGGING EN BEHEER

De 37 artikelen van bijlage IV bepalen de uitvoeringsmaatregelen en beheersprocedures van de ontwikkelingssamenwerking. Een groot deel van de artikelen is onveranderd gebleven.

Belangrijkste vernieuwing is dat het recht van de ACS-staten op een onveranderd bedrag geen automatisme meer is. In plaats daarvan komt een systeem gebaseerd op behoeften en prestaties.

Een belangrijke rol is weggelegd voor de landenstrategiedocumenten. Zij zullen het kader vormen waarbinnen de prestaties van een ACS-staat zullen worden beoordeeld. Op basis van dit document wordt een nationaal indicatief programma opgesteld en meerdere evaluaties zijn voorzien.

BIJLAGE V – HANDELSREGELING DIE TIJDENS DE IN ARTIKEL 37, LID 1, BEDOELDE VOORBEREIDINGSPERIODE VAN TOEPASSING IS

In bijlage V zijn de handelsbepalingen opgenomen die zullen gelden in de periode van 1 maart 2000 tot 31 december 2007.

Hieraan werden de volgende protocollen gevoegd :

Protocol 1 betreffende de definitie van het begrip “producten van oorsprong” en de methoden van administratieve samenwerking, met 15 bijlagen

Protocol 2 betreffende de tenuitvoerlegging van artikel 9

Protocol 3 houdende de tekst van protocol 3 betreffende ACS-suiker

Protocol 4 betreffende rund- en kalfsvlees

Protocol 5 is het tweede “bananenprotocol”. Dit protocol heeft tot doel de ACS-staten te helpen de voorwaarden voor productie en verkoop / export van hun bananen te verbeteren zodat ze beter kunnen concurreren op de EU-markt.

BIJLAGE VI – LIJST VAN DE MINST ONTWIKKELDE, NIET AAN ZEE GRENZENDE EN INSULAIRE ACS-STATEN

PROTOCOLLEN

PROTOCOL 1 BETREFFENDE DE HUISHOUDELIJKE UITGAVEN VAN DE GEZAMENLIJKE INSTELLINGEN

PROTOCOL 2 BETREFFENDE DE VOORRECHTEN EN IMMUNITEITEN

PROTOCOL 3 BETREFFENDE ZUID-AFRIKA

Zuid-Afrika neemt deel aan de ACS-EG-Partnerschapsovereenkomst onder de voorwaarden bepaald in dit protocol. De bepalingen uit de bilaterale overeenkomst inzake handel, ontwikkeling en samenwerking tussen de Europese Gemeenschap,

haar lidstaten en Zuid-Afrika, prevaleren boven de bepalingen van deze overeenkomst.

SLOTAKTE

De slotakte bevat 43, al dan niet gemeenschappelijke, verklaringen.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING VAN HET INTERNE AKKOORD INZAKE DE TENUITVOERLEGGING VAN DE ACS-EG-PARTNERSCHAPSOVEREENKOMST

Artikel 1 bepaalt dat het gemeenschappelijk standpunt van de Gemeenschap inzake aangelegenheden die onder de bevoegdheden van de lidstaten vallen, met unanimiteit moet worden aangenomen.

Artikel 2 stelt dat de lidstaten maatregelen treffen om de besluiten en aanbevelingen die in het kader van de organen van de ACS-EG-Partnerschapsovereenkomst worden genomen, toe te passen.

Artikel 3 verwijst naar de bijlage voor de procedure voor de bepaling van het standpunt voor de tenuitvoerlegging van artikelen 96 en 97 van de Partnerschapsovereenkomst (inbreuk op de essentiële elementen – corruptie)

Artikel 4 legt de lidstaten de verplichting op om verdragen die zij sluiten met ACS-staten en die betrekking hebben op onderwerpen die in de ACS-EG-Partnerschapsovereenkomst worden behandeld, ter kennis te brengen van de andere lidstaten en de Commissie. Over deze teksten kan in de Raad worden beraadslaagd.

Artikel 5 voorziet dat een lidstaat, wanneer hij de geschillenbeslechtingsprocedure uit artikel 98 van de Partnerschapsovereenkomst op gang wil brengen, vooraf de overige lidstaten en de Commissie dient te raadplegen

Artikel 6 maakt het Hof van Justitie bevoegd voor de beslechting van geschillen tussen de lidstaten in verband met de ACS-EG-Partnerschapsovereenkomst, de bijlagen, de protocollen en de interne akkoorden.

Artikel 7 bepaalt dat de vertegenwoordigers van de lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, dit akkoord steeds met unanimiteit kunnen wijzigen.

Artikel 8 bepaalt dat elke lidstaat dit akkoord volgens zijn eigen constitutionele bepalingen goed-

keurt. Het akkoord treedt in werking op dezelfde datum als de ACS-EG-overeenkomst.

Artikel 9 stelt dat de tekst van het akkoord in de elf officiële talen van de Europese Unie gelijkelijk authentiek is.

– Bijlage

In bijlage wordt de besluitvormingsprocedure voor de toepassing van artikelen 96 en 97 van de ACS-EG-Partnerschapsovereenkomst beschreven.

IV. PROCEDUREVERLOOP

1. Dubbel gemengd karakter van de ACS-EG-Partnerschapsovereenkomst

In de Europese rechtsorde heeft de ACS-EG-Partnerschapsovereenkomst een gemengd karakter, aangezien ze betrekking heeft op zowel exclusief communautaire aangelegenheden als op materies die onder de bevoegdheid van de lidstaten vallen.

Het gemengde karakter van de overeenkomst op het niveau van de Belgische federatie is evident. Ze bevat immers zowel bepalingen inzake gemeenschapsmateries (bijvoorbeeld cultuur en jeugd) als inzake gewestmateries (bijvoorbeeld leefmilieu). De administratie Buitenlands Beleid heeft in een brief van 22 mei 2000 ingestemd met het voorstel van de voorzitter van de Werkgroep Gemengde Verdragen om deze overeenkomst gemengd te verklaren (federale overheid / Gemeenschappen / Gewesten / Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie) en ze te ondertekenen volgens formule 3. Dit is de gebruikelijke formule voor verdragen ondertekend in het kader van de Europese Unie. Het gaat om “één enkele ondertekening, door een federale, gewest- of gemeenschapsminister, met volmachten van alle betrokken overheden, in naam van het Koninkrijk België, maar met vermelding van alle betrokken entiteiten onder de handtekening.” Tijdens de bijeenkomst van de Werkgroep op 21 juni 2000 werd medegedeeld dat het gemengde karakter en de ondertekeningsformule aldus schriftelijk waren vastgesteld. Deze beslissing van de werkgroep werd door de Interministeriële Conferentie voor het Buitenlands Beleid (ICBB) bekrachtigd tijdens haar bijeenkomst van 10 oktober 2000.

De Vlaamse regering besliste op 31 mei 2000 om haar goedkeuring te hechten aan de tekst van de Partnerschapsovereenkomst en om een vertegen-

woordiger van de federale overheid te machtigen om de overeenkomst namens de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest te ondertekenen volgens formule 3. Deze ondertekening gebeurde op 23 juni 2000 te Cotonou, de belangrijkste havenstad van het West-Afrikaanse land Benin.

2. Gemengd karakter van het intern akkoord tussen de lidstaten

Het intern akkoord tussen de lidstaten is eveneens een gemengd verdrag naar Belgisch recht, aangezien het de standpuntbepaling regelt in het kader van de ACS-EG-Partnerschapsovereenkomst voor de aangelegenheden die tot de bevoegdheden van de lidstaten behoren. Het gaat naar intern recht dus om aangelegenheden die behoren tot de bevoegdheden van hetzij de federale overheid, hetzij de Gemeenschappen, hetzij de Gewesten.

Op de bijeenkomst van de Werkgroep Gemengde Verdragen van 20 september 2000 werd medege-deeld dat dit interne akkoord op 18 september was ondertekend volgens formule 3 door de toenmalige Staatssecretaris voor Buitenlandse Zaken en Europese Zaken, zonder dat ze voorafgaandelijk aan de werkgroep was voorgelegd. Er werd beslist dat de volmachten die door de gefedereerde entiteiten werden gegeven voor de ondertekening van de ACS-EG-Partnerschapsovereenkomst, eveneens de ondertekening van het intern akkoord inzake maatregelen en procedures voor de tenuitvoerlegging van de ACS-EG-Partnerschapsovereenkomst dekten. Deze beslissing werd door de ICBB bekrachtigd op 8 maart 2001.

De Vlaamse regering had echter haar goedkeuring nog niet gehecht aan de tekst van dit akkoord. Deze anomalie werd daarom rechtgezet tijdens de procedure voor de principiële goedkeuring van het ontwerp van decreet.

3. Advies van de Raad van State

In zijn advies van 11 maart 2002 over het decreet houdende instemming met de ACS-EG-Partnerschapsovereenkomst stelt de Raad van State dat voor dit verdrag, dat ook bepalingen bevat die betrekking hebben op het leefmilieu, krachtens artikel 4 § 2, 1°, van het decreet van 29 april 1991 eveneens het advies van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen dient te worden gevraagd. Derhalve werd dit advies aangevraagd op 12 april en verkregen op 7 mei 2002.

Verder merkt de Raad op dat de ACS-EG-Partnerschapsovereenkomst en het interne akkoord twee aparte verdragen zijn, en het aanbeveling verdient om de akkoorden bij wege van afzonderlijke instemmingsakten te laten goedkeuren. Aangezien het gaat om twee akten die inhoudelijk sterk met elkaar samenhangen, worden de twee verdragen desalniettemin in één enkel instemmingsdecreet behandeld.

4. Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV)

Voor de SERV is het Cotonou-akkoord zeer belangrijk, omdat het tegemoetkomt aan de uitdagingen die de globalisering stelt, in het bijzonder in de ACS-landen. De SERV wijst erop dat ontwikkelingssamenwerking in uitvoering van de Lambertmont-akkoorden door de Vlaamse sociale partners actiever zal worden opgevolgd.

5. Advies van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (MiNa-Raad)

De MiNa-Raad stelt dat milieu en duurzame ontwikkeling zijn extra belangrijk voor landen in ontwikkeling, vermits deze landen in een zeer grote mate afhangen van de exploitatie van natuurlijke rijkdommen. Wanneer er overexploitatie optreedt, leidt dat bijna in alle gevallen tot een nettoverlies voor de betrokken landen. Indien Vlaanderen dus een eigen ontwikkelingsbeleid wil uitbouwen, dan is het zeker nodig zich een goede visie te vormen over het verband tussen milieu en ontwikkeling. De Raad wijdt zijn bespreking van het Cotonou-akkoord ook in hoofdzaak aan de erin vervatte elementen die inspiratie kunnen verschaffen of krijtlijnen zullen uitmaken voor toekomstige bilaterale verdragen tussen Vlaanderen en ACS-landen.

6. Inwerkingtreding

De ACS-EG-Partnerschapsovereenkomst treedt in werking na ratificatie door alle lidstaten van de Europese Unie en twee derde van de ACS-staten. Dit komt neer op minimum eenenvijftig ratificaties door ACS-staten. In mei 2002 was de overeenkomst reeds geratificeerd door vijf EU-lidstaten, met name Denemarken, Finland, Frankrijk, Zweden en het Verenigd Koninkrijk en door zevenenveertig ACS-staten. Het interne akkoord treedt in werking na ratificatie door alle lidstaten van de Europese Unie. In mei 2002 was het akkoord reeds

geratificeerd door drie lidstaten, met name Denemarken, Frankrijk en Zweden.

De Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw,

Vera DUA

De minister-president van de Vlaamse regering,

PATRICK DEWAEL

*De Vlaamse minister van Financiën en Begroting,
Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening,*

Dirk VAN MECHELEN

*De Vlaamse minister van Mobiliteit,
Openbare Werken en Energie,*

Steve STEVAERT

*De Vlaamse minister van Binnenlandse
Aangelegenheden, Ambtenarenzaken
en Buitenlands Beleid,*

Paul VAN GREMBERGEN

*De Vlaamse minister van Welzijn, Gezondheid
en Gelijke Kansen,*

Mieke VOGELS

*De Vlaamse minister van Economie,
Buitenlandse Handel en Huisvesting,*

Jaak GABRIELS

*De Vlaamse minister van Cultuur, Jeugd, Sport,
Brusselse Aangelegenheden
en Ontwikkelingssamenwerking,*

Bert ANCIAUX

De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming,

Marleen VANDERPOORTEN

*De Vlaamse minister van Werkgelegenheid
en Toerisme,*

Renaat LANDUYT

VOORONTWERP VAN DECREET

VOORONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met

1. de partnerschapsovereenkomst tussen de leden van de groep van staten in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan, enerzijds, en de Europese Gemeenschap en haar lidstaten, anderzijds, de bijlagen I tot VI, de protocollen 1 tot 3 en de slotakte, ondertekend in Cotonou op 23 juni 2000, en
2. het intern akkoord tussen de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, inzake maatregelen en procedures voor de tenuitvoerlegging van de ACS-EG-partnerschapsovereenkomst en de bijlage, ondertekend in Brussel op 18 september 2000

DE VLAAMSE REGERING,

Op het gezamenlijk voorstel van de leden van de Vlaamse regering ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid is ermee belast bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1

Dit decreet regelt gemeenschaps- en gewestaangelegenheden.

Artikel 2

De partnerschapsovereenkomst tussen de leden van de groep van staten in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan, enerzijds, en de Europese Gemeenschap en haar lidstaten, anderzijds, de bijlagen I tot VI, de protocollen 1 tot 3 en de slotakte, ondertekend in Cotonou op 23 juni 2000, zullen volkomen gevolg hebben.

Artikel 3

Het intern akkoord tussen de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, inzake maatregelen en procedures voor de tenuitvoerlegging van de ACS-EG-partnerschapsovereenkomst en de bijlage, ondertekend in Brussel op 18 september 2000, zullen volkomen gevolg hebben.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse regering,

Patrick DEWAEL

De Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie,

Steve STEVAERT

De Vlaamse minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen,

Mieke VOGELS

*De Vlaamse minister van Cultuur, Jeugd, Sport, Brusselse Aangelegenheden
en Ontwikkelingssamenwerking,*

Bert ANCIAUX

De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming,

Marleen VANDERPOORTEN

De Vlaamse minister van Werkgelegenheid en Toerisme,

Renaat LANDUYT

De Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw,

Vera DUA

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening,

Dirk VAN MECHELEN

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid,

Paul VAN GREMBERGEN

De Vlaamse minister van Economie, Buitenlandse Handel en Huisvesting,

Jaak GABRIËLS

ADVIES VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN

SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD
VAN VLAANDEREN

Brussel, 1 februari '02
RVP/IT/02-008

De Heer Herbert TOMBEUR
Directeur
Administratie Buitenlands Beleid
Boudewijnlaan 30

1000 BRUSSEL

Geachte heer,

Betreft: Voorontwerp van decreet houdende instemming met

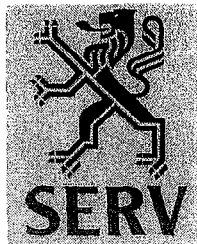
1. de partnerschapsovereenkomst tussen de leden van de groep van Staten in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan, enerzijds, en de Europese Gemeenschap en haar lidstaten anderzijds, de bijlagen I tot VI, de protocollen 1 tot 3 en de slotakte, ondertekend in Cotonou op 23 juni 2000, en
2. het intern akkoord tussen de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, inzake maatregelen en procedures voor de tenuitvoerlegging van de ACS-EG-partnerschapsovereenkomst en de bijlage, ondertekend in Brussel op 18 september 2000.

De administratie van de Afdeling Buitenlands Beleid van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap vroeg de SERV op 9 januari '02 advies over de goedkeuring van het Cotonou-akkoord.

De SERV heeft de tekst van het ontwerpdecreet voor de instemming met de partnerschapsovereenkomst en van het intern akkoord tot uitvoering ervan gelezen en goedgekeurd.

Voor de SERV is het Cotonou-akkoord zeer belangrijk, omdat het tegemoetkomt aan de uitdagingen die de globalisering stelt, in het bijzonder in de ACS-landen.

Gelet op het dringende karakter van de goedkeuring zal de SERV niet ingaan op de inhoudelijke aspecten.

Wel wijst men erop dat ontwikkelingssamenwerking in uitvoering van de Lambermont-akkoorden door de Vlaamse sociale partners actiever zal worden opgevolgd.

Een gunstig klimaat van sociaal-economisch overleg is immers één van de factoren die bijdragen tot de evenwichtige economische ontwikkelingen.

In de hoop u hiermee van dienst te zijn geweest, verblijven wij,

Met de meeste hoogachting,

Pieter KERREMANS,
Administrateur-generaal

C.c.: Vlaams minister Bert Anciaux

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 33.131/1

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, op 11 maart 2002 door de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid verzocht hem van advies te dienen over een voorontwerp van decreet "houdende instemming met

1. de partnerschapsovereenkomst tussen de leden van de groep van staten in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan, enerzijds, en de Europese Gemeenschap en haar lidstaten, anderzijds, de bijlagen I tot VI, de protocollen 1 tot 3 en de slotakte, ondertekend in Cotonou op 23 juni 2000, en
2. het intern akkoord tussen de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, inzake maatregelen en procedures voor de tenuitvoerlegging van de ACS-EG-partnerschapsovereenkomst en de bijlage, ondertekend in Brussel op 18 september 2000",

heeft op 14 maart 2002 het volgende advies gegeven :

VOORAFGAANDE VORMVEREISTEN

Krachtens artikel 4, § 2, 1°, van het decreet van 29 april 1991 tot instelling van een Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen en tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu- en natuurverenigingen wint de Vlaamse regering het advies in van die Raad over, onder meer, de voorontwerpen van decreet die betrekking hebben op het leefmilieu of het natuurbehoud, met uitzondering van het begrotingsdecreet.

Aangezien de goed te keuren overeenkomst een aantal bepalingen bevat die betrekking hebben op het leefmilieu, en een instemmingsdecreet niet kan worden gezien los van de inhoud van het erdoor goedgekeurde verdrag, diende het voorontwerp met toepassing van de voornoemde bepaling te worden voorgelegd aan de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen.

Uit geen van de aan de Raad van State, afdeling wetgeving, voorgelegde stukken blijkt dat zulks is gebeurd.

De hierna volgende opmerkingen worden dan ook gemaakt onder het voorbehoud dat alsnog aan het vernoemde vormvereiste wordt voldaan.

ALGEMENE OPMERKING

Het intern akkoord tussen de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, inzake maatregelen en procedures voor de tenuitvoerlegging van de ACS-EG-partnerschapsovereenkomst en de bijlage, ondertekend in Brussel op 18 september 2000, is een akkoord dat geen protocol of bijlage vormt bij de Overeenkomst van Cotonou, maar een akkoord dat enkel is gesloten tussen de lidstaten van de Europese Gemeenschap.

Het verdient derhalve aanbeveling om dat akkoord bij wege van een afzonderlijke instemmingsakte te laten goedkeuren.

ONDERZOEK VAN DE TEKSTOpschrift en artikel 2

Gelet op de officiële benaming van de aan het Vlaams Parlement voorgelegde overeenkomst, voege men aan het opschrift en aan artikel 2 van het ontwerp de woorden "Overeenkomst van Cotonou" toe na de woorden "ondertekend in Cotonou op 23 juni 2000".

33.131/1

De kamer was samengesteld uit

de Heren	M. VAN DAMME,	kamervoorzitter,
	J. BAERT, J. SMETS,	staatsraden,
	G. SCHRANS,	assessor van de afdeling wetgeving,
Mevrouw	A.-M. GOOSSENS,	toegevoegd griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. B. SEUTIN, eerste auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door de H. L. VAN CALENBERGH, adjunct-referendaris.

DE GRIFFIER,

DE VOORZITTER,

A.-M. GOOSSENS

M. VAN DAMME

ADVIES VAN DE MILIEU EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

MiNa-Raad

Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen

Advies van 7 mei 2002

over het ontwerp van decreet houdende instemming met 1. de partnerschapsovereenkomst tussen de leden van de groep van staten in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan, enerzijds en de Europese Gemeenschap en haar lidstaten anderzijds, ondertekend in Cotonou op 23 juni 2000 en met 2. het intern akkoord tussen de vertegenwoordigers van de EU-lidstaten dienaangaande, ondertekend te Brussel op 18 september 2000

advies van 7 mei 2002 over de Cotonou akkoorden

Samenvatting

De Cotonou-verdragen zijn de opvolger van de Lomé-akkoorden – een verdragsstelsel tussen de EG en zijn voormalige kolonieën, gericht op een bevoorrechte relatie inzake handel, politiek overleg en ontwikkelingssamenwerking. Dit verdragsstelsel krijgt ook gevolgen voor een eventueel Vlaams ontwikkelingsbeleid, doordat EU-lidstaten onderling een bijverdrag gesloten hebben, op grond waarvan ze elkaar op de hoogte zullen brengen van alle toekomstige samenwerkingsovereenkomsten die voor het Cotonou-stelsel relevant zijn.

In de Cotonou-verdragen zijn een aantal principes opgenomen betreffende duurzame ontwikkeling, integratie van milieu in alle initiatieven en inzake milieu zelf. De MiNa-Raad staat vanzelfsprekend achter deze principes. Volgens sommige bronnen is het niet zeker of milieu in voldoende mate in de Cotonou-verdragen ingewerkt werd – gezien de korte adviestermijn kon de MiNa-Raad hier echter geen bevredigend onderzoek aan wijden.

Milieu en duurzame ontwikkeling zijn wel extra belangrijk voor landen in ontwikkeling, vermits deze landen in een zeer grote mate afhangen van de exploitatie van natuurlijke rijkdommen. Wanneer er overexploitatie optreedt, leidt dat bijna in alle gevallen tot een netto-verlies voor de betrokken landen. Indien Vlaanderen dus een eigen ontwikkelingsbeleid wil uitbouwen, dan is het zeker nodig zich een goede visie te vormen over het verband tussen milieu en ontwikkeling.

De MiNa-Raad gaat in het bijzonder in op het voorbeeld van exploitatie van de bossen, vermits daarin alle elementen verenigd zijn die te maken hebben met milieu en duurzame ontwikkeling. Aan de aanbodzijde (exporterende landen) zijn maatregelen nodig en mogelijk, zowel als aan de vraagzijde (importerende landen). Veel hangt af van de opbouw van “capaciteit” bij de overheid en de bevolking van de exporterende landen. Ook wanneer het herbebossing zou ingezet worden als een onderdeel van *clean development mechanisms* (in het kader van de Kyoto-verplichtingen), staat en valt alles met de degelijkheid van het overheidsfunctioneren ter plekke.

Meer in het algemeen stelt de MiNa-Raad vast dat men pas van een goede integratie van handel en milieu zal kunnen spreken, als milieunormen op een eenduidige manier ingebracht kunnen worden als kenmerk van producten en processen – hiertoe is een geloofwaardige certificatie vereist, wat op zijn beurt afhangt van een degelijk overheidsapparaat ter plekke. De MiNa-Raad pleit er dan ook voor om aan deze problematiek voldoende aandacht te besteden bij toekomstige ontwikkelingssamenwerking.

I. Inleiding

Dit advies kwam tot stand op grond van een adviesvraag die de MiNa-Raad ontving vanwege de Administratie Buitenlands Beleid, die ressorteert onder de Vlaamse Minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid, Paul Van Grembergen. De adviesvraag werd ontvangen op 12 april, en er was een adviestermin voorzien van 10 dagen. Informeel werd er een uitstel toegestaan tot de raadszitting van 7 mei.

De adviesvraag betreft in de eerste plaats het ontwerp van decreet houdende instemming met de *partnerschapsovereenkomst tussen de leden van de groep van staten in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan, enerzijds en de Europese Gemeenschap en haar lidstaten anderzijds, ondertekend in Cotonou op 23 juni 2000* – hierna, het *Cotonou-Verdrag*. In de tweede plaats gaat de adviesvraag over de instemming (al of niet via hetzelfde ontwerpdecreet) met het *intern akkoord tussen de vertegenwoordigers van de regeringen van de Lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, inzake maatregelen en procedures voor de tenuitvoerlegging van de ACS-EG-Partnerschapsovereenkomst* – hierna het *Intern Akkoord*.

Beide samen vormen een zgn. “dubbel gemengd” verdrag, t.t.z. ze zijn gebaseerd op bevoegdheden van de Europese Gemeenschappen, de federale overheid, van de gewesten én van de gemeenschappen. Nadat alle wetgevende lichamen, waaronder dus ook het Vlaams Parlement, het verdrag aldus goedgekeurd zullen hebben, kan het worden geratificeerd. Voorliggend advies vormt, op last van de Raad van State, onderdeel van de procedure die moet leiden tot de vaststelling van het goedkeuringsdecreet dienaangaande.

De MiNa-Raad stelt vast dat hij voor de eerste keer om advies gevraagd wordt over de sluiting van een Verdrag van dergelijk belang. De adviestermin is duidelijk te kort geweest om hier een afgewogen en volledig onderbouwd advies te geven. Tegelijk is het een positieve zaak dat de Raad om advies gevraagd wordt over dit Verdrag. De Raad neemt zich voor om in de toekomst dergelijke internationale discussies te blijven volgen en vraagt om in een vroege fase betrokken te worden in de voorbereiding van verdragen.

Prof. Dr. R.F. Verheyen, Voorzitter

II. Adviestekst

2.1. Milieu en duurzame ontwikkeling

[1] **Karakterisering van het Cotonou-Verdrag.** Het Cotonou-Verdrag is de opvolger van de Conventie van Lomé. Het gaat om een verdrag tussen de Europese Unie en zijn lidstaten enerzijds en anderzijds een groot deel van de voormalige koloniën. Waar voorheen het beoogde partnerschap vooral uitdrukking vond in een bijzonder handelsregime, gaat het nu veeleer om een bundeling van drie groepen samenwerkingsbepalingen: handelsbetrekkingen, politieke dialoog en financiële steun. Voor dit laatste is er een Europees Ontwikkelingsfonds (EOF), dat een afzonderlijke budgetlijn uitmaakt. Het Cotonou-akkoord wordt gesloten voor 20 jaar, met herzieningsmogelijkheden om de vijf jaar en ook vijfjaarlijkse financiële protocols. In de eerste vijf jaar zou er voor steun vanuit het EOF en de EIB een bedrag van in totaal 15 miljard EURO voorzien zijn – ongeveer de omvang van één jaarbudget van de Vlaamse overheid¹. Zoals in de toelichtende brief staat, geldt het Cotonou-Verdrag als *"het meest complete en ambitieuze Noord-Zuid-akkoord aller tijden. Het is gericht op armoedebestrijding en een geleidelijke integratie van de ACS-landen in de wereldeconomie. Daartoe combineert het economische, maatschappelijke, culturele, institutionele en ecologische elementen."*²

[2] **Doelstellingen en principes van het Cotonou-Akkoord.** Dat het Cotonou-akkoord vernieuwend is in de Noord-Zuid-relaties, blijkt al onmiddellijk uit de doelstellingen en de principes. In artikel 1 van het Cotonou-Verdrag worden de doelstellingen van het partnerschap gedefinieerd. Het is de bedoeling om de *"armoede terug te dringen en uiteindelijk uit te roeien, overeenkomstig de doelstellingen van duurzame ontwikkeling en geleidelijke integratie van de ACS-landen in de wereldeconomie."* Daarbij worden onmiddellijk enkele principes geformuleerd, onder meer dat de *"ontwikkelingsstrategieën [...] worden verwezenlijkt volgens een geïntegreerde benadering, die de politieke, economische, maatschappelijke, culturele en milieuaspecten van de ontwikkeling tegelijkertijd in aanmerking neemt. [...] Integrerende onderdelen van deze benadering zijn de opbouw van de capaciteit van de actoren van het ontwikkelingsproces en de verbetering van het institutionele kader dat vereist is voor sociale cohesie, voor het functioneren van een democratische samenleving en een markteconomie en voor het ontstaan van een actieve, georganiseerde civiele samenleving. [...] De beginselen van duurzaam beheer van natuurlijke rijkdommen en het milieu worden op elk niveau van het partnerschap geïntegreerd toegepast."*

Ook in artikel 19 van het Cotonou-akkoord, over de principes en doelstellingen, wordt *"duurzame ontwikkeling"* als één van de doelstellingen meegenomen. Er wordt ook gesteld dat de verschillende VN-conferenties en internationaal overeengekomen doelstellingen onmiddellijk ook de basisprincipes uitmaken van deze akkoorden, en dat er gewerkt zal worden met kwalitatieve en kwantitatieve voortgangsindicatoren. In artikel 20 van het Cotonou-akkoord wordt gesteld dat milieuherstel en behoud van natuurlijke hulpbronnen mede het oogmerk uitmaken van de geïntegreerde

¹ Memorie van Toelichting bij het voorontwerpdecreet, p. 22.

² Directeur Tombeur, ABB, Adviesvraagbrief dd. 11 april 2002.

ontwikkelingsstrategieën die uitvoering moeten geven aan dit akkoord. Met het Cotonou-Verdrag doet tot slot een nieuw principe haar intrede: het principe van de participatie – het partnerschap zou worden opgesteld voor verschillende actoren, in het bijzonder actoren uit de civiele samenleving. Actoren zouden worden ingelicht over en betrokken bij het vaststellen van de prioriteiten voor het desbetreffende land, en dit bij de programmering vooraf. Daarnaast worden aan de verschillende actoren van de civiele samenleving ook financiële middelen ter beschikking gesteld om die betrokkenheid waar te maken³.

De MiNa-Raad schaart zich vanzelfsprekend achter deze doelstellingen en principes, en beaamt dat met deze bepalingen en principes – althans op het principiële vlak – een baken gezet is voor de Noord-Zuid-relaties van de toekomst.

- [3] **Gevolgen voor Vlaanderen.** Het Cotonou-Verdrag heeft op het eerste zicht geen directe gevolgen voor Vlaanderen, maar krijgt wél gevolgen via het bijgevoegde Intern Akkoord, dat ook het voorwerp uitmaakt van het goedkeuringsdecreet. Artikel 4 van dit Intern Akkoord bepaalt immers: *“Alle verdragen, overeenkomsten, akkoorden en regelingen [...] die betrekking hebben op de in de ACS-EG-Overeenkomst behandelde onderwerpen en tussen een of meer lidstaten en een of meer ACS-staten zijn of zullen worden gesloten, worden [...] door de betrokken lidstaat of lidstaten ter kennis gebracht van de overige lidstaten en de Commissie. Over de aldus ter kennis gebrachte tekst wordt op verzoek van een lidstaat of van de Commissie in de Raad beraadslaagd”*. Onder meer dit artikel in dit Intern Akkoord leidt ertoe dat het Cotonou-Verdrag het kader is waarmee alle bilaterale en andere samenwerkingsakkoorden rekening moeten houden, van zodra er een onderwerp aan de orde is dat ook in het Cotonou-Verdrag behandeld wordt. Hiermee is ook onmiddellijk de waarde van de hiervoor vermelde doelstellingen en principes gesitueerd.

Wanneer Vlaanderen dus – in het kader van zijn buitenlands, ontwikkelings- of ander samenwerkingsbeleid – samenwerkingsverdragen zal sluiten, dan vormt het Cotonou-Verdrag zowel het kader als de mogelijke inspiratiebron voor dergelijke verdragen. De MiNa-Raad wijdt zijn bespreking van het Cotonou-Verdrag dan ook in hoofdzaak aan de erin vervatte elementen die inspiratie kunnen verschaffen of krijtlijnen zullen uitmaken voor toekomstige verdragen. Vanuit zijn taakstelling gaat de MiNa-Raad hierbij in op deze elementen die te maken hebben met milieu en duurzame ontwikkeling.

- [4] **Milieu en duurzame ontwikkeling.** Dat de zorg voor milieu en duurzame ontwikkeling onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, is het laatste decennium reeds dikwijls vanuit alle hoeken herhaald geworden, en wordt ook algemeen aanvaard. In Vlaamse context gaat de discussie veelal over de verhouding tussen enerzijds sociale en economische oogmerken en anderzijds zorg voor milieu (de zgn. drie-pijler discussie). In de context van dit Verdrag is de relatie tussen milieu en duurzame ontwikkeling van een uiterst groot belang – niet alleen omdat er ook voor Vlaanderen bepaalde

³ Europees Parlement, 1999-2004, 21 november 2001, Toelichting en aanbeveling vanwege de Commissie Ontwikkelingssamenwerking (rapporteur Didier Rod) over het voorstel voor een besluit van de Raad betreffende de sluiting van de Partnerschapsovereenkomst tussen de staten in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan en de Europese Gemeenschap en haar lidstaten, DEF, A5-0412/2001, p. 13-14.

verplichtingen ontstaan, maar vooral omdat deze relatie voor landen in ontwikkeling duidelijk zwaarder beladen is. In vele van deze landen is er sprake van een negatieve spiraal. Hierbij zijn aan de orde:

- verzwakte overheden en onvoldragen juridische kaders;
- niet door formele wetgeving ondersteunde tot zelfs maffieuze economische structuren;
- overbevolking, extreme armoede;
- de overexploitatie van niet of moeizaam hernieuwbare natuurlijke hulpbronnen (vruchtbare grond, hardhout, edele metalen, visbestanden, enz).

Alle samen leiden deze elementen tot roofbouw op het milieu en uitputting en vernietiging van natuurlijke kapitaalgoederen. Deze roofbouw en uitputting zijn ten dele gericht op export, ten dele op de bevrediging van onmiddellijke plaatselijke behoeften. Wanneer men alle externe kosten van deze spiraal doorrekent, dan blijkt het bijna altijd om wezenlijke verliezen te gaan voor de landen in kwestie. Voor het Westen kan er bij dergelijke milieukapitaalverliezen de mogelijkheid van substitutie, maar in dergelijke landen is dat veel minder het geval. Dit maakt er de notie van “sterke duurzaamheid” als criterium in principe des te relevanter, ook vanuit economisch standpunt. Het eindpunt van de negatieve spiraal is overigens dat deze kapitaalverliezen nogal eens hun vertaling vinden in burgeroorlogen en in gewapende conflicten tussen staten.

De relatie tussen milieu en duurzame ontwikkeling is dus wel zeer pregnant in de context van ontwikkelingssamenwerking. In de mate dat de Vlaamse regering een beleid inzake ontwikkelingssamenwerking en bilaterale akkoorden wenst te ontwikkelen, beveelt de MiNa-Raad de regering aan om zich een duidelijke visie te vormen over de band tussen duurzame ontwikkeling en milieu. De hiernavolgende bespreking wenst hiertoe elementen aan te dragen.

2.2. Bepalingen in het Cotonou-Verdrag inzake milieu

- [5] **Weegt het milieuaspect voldoende door in het Cotonou-verdrag?** In de korte adviestermin die de MiNa-Raad ter beschikking kreeg, is het voor de Raad onmogelijk om na te gaan of het milieuaspect op een bevredigende wijze opgenomen is in dit verdrag. De in §2 van dit advies en de hierna uit artikel 32 gegeven citaten laten vermoeden dat dit wel het geval zou zijn.

Tegelijk is het zo dat de rapporteur van het Europees Parlement stelt dat deze overeenkomst een achteruitgang zou betekenen op milieuvlak in vergelijking met de voormalige Lomé-akkoorden. Naast een aantal specifieke punten van kritiek, merkt de rapporteur op dat er geen instrumenten vastgelegd zouden zijn *“om de daadwerkelijke en praktische toepassing van voornoemde doelstellingen af te dwingen. Er zijn al evenmin begeleidende maatregelen opgenomen om in de ACS-landen zelf na te gaan of deze doelstellingen nageleefd worden (door middel van, bijvoorbeeld, een groep deskundigen, of een speciaal fonds voor noodhulp aan een ACS-land waar op illegale wijze gevaarlijke afvalstoffen uit de EG ingevoerd zijn)”*⁴. Zoals bij het begin van deze

⁴ Europees Parlement, 1999-2004, 21 november 2001, eerder geciteerde toelichting en aanbeveling vanwege de Commissie Ontwikkelingssamenwerking (rapporteur Didier Rod), p. 18-19.

paragraaf aangegeven, heeft de MiNa-Raad onvoldoende adviestijd ter beschikking om na te gaan in welke mate deze kritiek gegrond is. Het valt de MiNa-Raad wel op dat er in art. 96 van het Verdrag een aantal aanleidingen (mensenrechten, democratische beginselen) opgesomd worden die kunnen gelden als legitieme grond voor een conflict en een conflictprocedure, die eventueel zelfs kan leiden tot “passende maatregelen”. “Zorg voor milieu” staat niet opgesomd bij deze aanleidingen.

Wellicht kan deze kritiek gerelativeerd worden: veel hangt af van de programma's en de samenwerkingsakkoorden die in het kader van dit Verdrag op het getouw zullen worden gezet. Daarom beveelt de MiNa-Raad aan om de geformuleerde kritiek mee te nemen wanneer in de toekomst onderhandeld zou worden over uitvoeringsmaatregelen, programma's of andere overeenkomsten in het kader van dit verdrag. In artikel 32 van het Cotonou-Verdrag gaat het specifiek over “*Milieu en natuurlijke hulpbronnen*”. Hierna wijdt de MiNa-Raad een bespreking aan enkele elementen uit dit artikel.

2.2.1. Integratie en capaciteitsopbouw

- [6] **Integratie als leidinggevende idee.** Het integratiebeginsel heeft als zodanig zijn plaats gevonden in het Cotonou-Verdrag. In art. 32-1-a lezen we dat de samenwerking in de eerste plaats gericht is op “*de integratie van het beginsel van duurzaam milieubeheer in alle aspecten van de ontwikkelingssamenwerking en de ondersteuning van de door de verschillende actoren ten uitvoer gelegde programma's en projecten*”. Volgens de Memorie van Toelichting bij het voorontwerpdecreet werd deze bepaling opgenomen op vraag van België⁵.

Op zich is dit een knappe prestatie, maar blijkbaar is het ook voor België en Vlaanderen nog niet zo evident om deze integratiebepaling in daden om te zetten. De MiNa-Raad juicht het bv. toe dat de Vlaams minister voor ontwikkelingssamenwerking Anciaux het concept “duurzame ontwikkeling” als centraal principe wenst naar voor te schuiven in zijn beleid. Tegelijk besteedt hij in zijn beleidsnota nauwelijks enig denkwerk aan de integratie van milieu in ontwikkelingssamenwerking – m.a.w. het in §4 als belangrijk bestempelde verband tussen milieu en duurzame ontwikkeling is in Vlaanderen nog niet voldoende doordacht⁶. Als de overdracht van de bevoegdheden van ontwikkelingssamenwerking van het federaal niveau naar het Vlaamse niveau een feit zou worden, dan acht de MiNa-Raad het zijn taak om door middel van studiewerk en advies een bijdrage te leveren aan de ideeënvorming in dit verband.

- [7] **Integratie als praktische leidraad.** Bij het sluiten van bilaterale samenwerkingsverdragen met landen in ontwikkeling is het aanbevelenswaardig om de effecten op het milieu van bij het begin in rekening te brengen – vermits het veelal gaat om (de basis van) plannen en programma's, zou hierbij de methodologie van de milieueffectrapportering moeten toegepast worden. Bij het in het kader van deze bilaterale samenwerking opzetten van grootschalige projecten met mogelijk significante negatieve effecten op het milieu, mogen alleen deze projecten betoelaagd worden die

⁵ Memorie van Toelichting, 5 februari 2002, p. 12.

⁶ Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Stedelijk Beleid, Huisvesting en Brusselse Aangelegenheden Bert Anciaux, Beleidsnota 2000-2004, p. 5.

beantwoorden aan een kwaliteitszorg die equivalent is met wat bekomen wordt via de Europese regelgeving inzake m.e.r.

Naast deze permanente toetsing op milieueffecten, is het ook aanbevelenswaardig om in het ontwikkelingsbeleid de verleende steun te gaan “oormerken” – men zou op voorhand een beleid moeten vastleggen waarbij een deel het algemene ontwikkelingsbudget zou moeten gaan naar milieuprojecten, naar educatieve projecten die de plaatselijke bevolking in staat stellen om de milieugevolgen van een ontwikkelingsproject goed in te schatten en daarmee om te gaan, of naar de hierna onder §8 ontwikkelde prioriteit.

- [8] **Institutionele en capaciteitsopbouw.** Dit oogmerk van capaciteitsopbouw wordt herhaalde malen vermeld in artikel 32 van het Cotonou-Verdrag, m.n. in art. 32-1-b (b) (de samenwerking is gericht op “*de opbouw en/of versterking van de wetenschappelijke en technische, menselijke en institutionele capaciteit van alle actoren die een rol spelen op het gebied van de milieubescherming*”); en in 32-2-(c) (In het kader van de samenwerking moet ook rekening gehouden worden met “*Institutionele opbouw en capaciteitsopbouw*”). De in §4 van dit advies gegeven beschrijving van de mechanismen die leiden tot roofbouw op het milieu, leiden de MiNa-Raad tot het besluit dat capaciteitsopbouw inderdaad wellicht een van dé prioriteiten dient te zijn in elk ernstig beleid van samenwerking en ontwikkeling. Het hierna gegeven voorbeeld inzake bosbeleid is ten andere heel duidelijk. In die zin legt het Cotonou-Verdrag terecht hierop een accent. De MiNa-Raad beveelt de Vlaamse regering dan ook aan hiervan werk te maken bij de uitbouw van een samenwerkingsbeleid en bilaterale akkoorden.

2.2.2. Beheer van natuurlijke rijkdommen

- [9] **Overzicht.** De belangrijkste substantiële milieudoelstellingen die opgenomen zijn in het Verdrag zijn wellicht te vinden onder art. 32-1-c: “*de ondersteuning van specifieke maatregelen en regelingen voor de aanpak van kritieke vraagstukken op het gebied van duurzaam milieubeheer en in verband met de huidige en toekomstige, regionale en internationale verplichtingen inzake delfstoffen en natuurlijke hulpbronnen.*” Dit is een belangrijke bepaling, vooral omdat “*de economische structuren van de ACS-landen, indertijd door de voormalige koloniale grootmachten ingevoerd om te voorzien in de behoeften van de eigen bevolking, zijn gebaseerd op de productie en de uitvoer van een beperkt aantal grondstoffen*”⁷.

Bij dit voornemen worden ook de concrete voorwerpen van beleid opgesomd, t.t.z.:

- tropische bossen, watervoorraden, hulpbronnen van kustgebieden, mariene hulpbronnen en visbestanden, flora en fauna, bodem, biodiversiteit;
- bescherming van fragiele ecosystemen (bijvoorbeeld koraalrif);
- hernieuwbare energiebronnen, met name zonne-energie en energie-efficiency;
- duurzame plattelands- en stadsontwikkeling;

⁷ Europees Parlement, 1999-2004, 21 november 2001, eerder geciteerde toelichting en aanbeveling vanwege de Commissie Ontwikkelingssamenwerking (rapporteur Didier Rod), p. 9.

- woestijnvorming, droogte en ontbossing;
- ontwikkeling van innovatieve oplossingen voor stedelijke milieuproblemen; en
- bevordering van duurzaam toerisme.

Hierna gaat de MiNa-Raad bij wijze van voorbeeld in op slechts twee van de vraagstukken die zich bij dit artikel aandienen: bosbeleid en, in het verlengde hiervan, klimaatbeleid.

[10] Tropische en andere waardevolle bossen. Sinds een tiental jaar is de achteruitgang van primaire natuurlijke wouden – zowel tropische wouden als noordelijke bossen – een belangrijk thema. De negatieve spiraal die algemeen beschreven werd onder §4 van dit advies, is hier in het bijzonder aan de orde. Kostbare houtsoorten worden op een onoordeelkundige en dikwijls illegale manier gekapt voor de uitvoer naar de VSA, de EG en (de rijkere delen van) Azië. In het spoor hiervan komen talrijke landlozen op hun beurt ontginnen, platbranden ... allerlei processen komen op gang die ertoe leiden dat wat eens oorspronkelijk bos was sterk achteruitgaat of zelfs vernietigd wordt. Naast het uitoefenen van ernstige politieke druk op de staats- en regeringsleiders van de betrokken landen – iets wat mogelijk lijkt te zijn in het kader van het Cotonou-Verdrag – is er wat dit betreft nood aan een tweesporenbeleid.

- Aan de aanbodzijde, ter plekke, moeten duurzaam bosbeheer en biodiversiteit krachtlijnen worden van het bos beleid. Het is nodig dat de ministeries die instaan voor bosbeleid beter uitgebouwd en ondersteund worden. Ook moet de wetgeving verbeterd worden en moet vooral de correcte toepassing ervan doorzichtiger gemaakt worden. Uiteindelijk moet dit leiden tot een beter en krachtiger systeem inzake het verlenen van concessies voor houtkap. Hierbij moet ook de plaatselijke bevolking, die vanouds in de betrokken wouden leeft, meer inspraak en middelen krijgen – veelal is het wenselijk dat ze zelf in de exploitatie betrokken worden. Tot slot moeten er programma's zijn voor herbebossing en moeten bosreservaten ingesteld worden.
- Aan de vraagzijde, in de EG, maar ook in Japan en de VSA, moet aangespoord worden tot het rationeel gebruik van woudproducten, en moet bovendien de vraag gestimuleerd worden naar hout dat gecertificeerd is als "duurzaam ontgonnen" – waarbij ook een verantwoordelijkheid ligt bij de consument. Men moet dus zover komen dat de import ontraden of afgeremd wordt van hout dat voortkomt uit illegale of niet-duurzame exploitaties. Wat dit laatste betreft ligt er een faciliterende verantwoordelijkheid bij de overheid (in het bijzonder de Europese Unie), maar ook een verantwoordelijkheid bij de consumenten, bij de verdelers en bij de importeurs.

De MiNa-Raad juicht wat dit betreft toe dat de Vlaamse Minister van Leefmilieu en Landbouw, Vera Dua, op 16 april 2002 meedeelde dat ze over zou gaan tot de oprichting van een Vlaams Fonds voor behoud Tropisch Bos. Op de begroting zou hiervoor jaarlijks 1.230.000 Euro voorzien worden, dat zou gaan naar kleinschalige en middelgrote lokaal gedragen projecten komende vanuit de NGO's, instituten en organisaties uit de tropische landen zelf. Tegelijk zou steun verleend worden aan initiatieven die te maken hebben met certificering (zie hierna, § 12). De MiNa-Raad beveelt aan dat deze politiek versterkt zou worden door opname van initiatieven inzake bosbescherming in toekomstige bilaterale samenwerkingsverdragen.

- [11] **Bebossing om het klimaatteffect tegen te gaan.** De MiNa-Raad vermoedt dat projecten voor (steun aan) herbebossing kunnen opgevat worden als schone ontwikkelingsmechanismen (hierna “CDM” of *Clean Development Mechanisms*), waardoor ze ingebracht zouden kunnen worden in het kader van de verplichtingen die voortspruiten uit het Kyoto-protocol. In een eerdere fase van de onderhandelingen inzake het klimaatbeleid had de EU gesteld dat het gebruik van zgn. “sinks” (koolstofopslag via herbebossingsprojecten) om aan verplichtingen te voldoen beperkt moest blijven. Gezien de standpunten die België en Vlaanderen ingenomen hebben in dit verband, zou Vlaanderen in het kader van CDM in principe terughoudend moeten zijn inzake de opbouw van emissiekredieten via deze (her-)bebossingsteun.

De MiNa-Raad wijst er op dat de klimaatproblemen in de eerste plaats moeten opgelost worden in de geïndustrialiseerde wereld. Tegelijk kunnen deze herbebossingsprojecten een marge opleveren om eventuele achterstand tijdelijk in te lopen. Herbebossingsprojecten kunnen aldus in eerste fase wederzijds voordeel opleveren voor de geïndustrialiseerde wereld en de ontwikkelingslanden. Als in die lijn ook ieder ander land in Europa wél op deze wijze emissiekredieten vergaart, dan is het toch alleszins belangrijk om de ACS landen bij te staan, zodat ze voldoende institutionele kwaliteit kunnen uitbouwen ten einde de omvang en de kwaliteit van deze bebossing goed op te volgen.

2.2.3. Gevaarlijke afvalstoffen

- [12] **Gevaarlijke afvalstoffen.** Hierover staat in het Verdrag slechts vermeld dat de samenwerking gericht is op “*de inachtneming van vraagstukken met betrekking tot vervoer en verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen*”. In de voormalige Lomé-akkoorden zou een sterkere bepaling gegolden hebben, m.n. een verbod op export van gevaarlijke afvalstoffen en radioactieve afvalstoffen naar ACS-landen, iets wat nu niet meer het geval zou zijn.⁸ De MiNa-Raad beveelt Vlaanderen alleszins aan om geen gebruik te maken van eventuele “achterpoortjes” die door dit Verdrag zouden ontstaan, indien er in de betrokken landen geen installaties zijn om dit afval volwaardig te verwerken. Bij de tussentijdse herziening van het Verdrag moet hier zeker rekening mee gehouden worden.

2.3. Handel en milieu

- [13] **Milieu tot op zekere hoogte in handel.** Tot slot wordt in artikel 49 het aspect “*Handel en milieu*” afzonderlijk behandeld. Een van de uitgangspunten van het Cotonou-verdrag is de aanpassing van het tot dan voor de ex-kolonies geldende preferentieel regime aan de krijtlijnen van de Wereldhandelsorganisatie. De MiNa-Raad neemt daar akte van, maar stipt aan dat het niet is omdat er een wereldwijd handelsregime geldt, dat het onmogelijk is om zinvolle milieuregelen in te voeren. Vlaanderen moet niet meegaan in een sfeer van verlamming (“*regulatory chill*”), en durven meedenken op het internationale vlak over het verbeteren en doorvoeren van milieunormen die een met milieu verenigbare handel mogelijk maken. Het Cotonou-akkoord biedt daarvoor een kader.

⁸ Europees Parlement, 1999-2004, 21 november 2001, eerder geciteerde toelichting en aanbeveling vanwege de Commissie Ontwikkelingssamenwerking (rapporteur Didier Rod), p. 18-19.

- [14] **Inhoud van artikel 49.** De ondertekende partijen bevestigen in dit artikel hun engagement om de ontwikkeling van de internationale handel gepaard te laten gaan met een goed milieubeheer – overeenkomstig de internationale verplichtingen en “*met inachtneming van hun respectieve ontwikkelingsniveaus*”. Bij het ontwerpen en de uitvoering van milieumaatregelen zullen de verdragsluitende partijen rekening houden “*met de bijzondere behoeften van de ACS-staten*”. De partijen zullen ook hun onderlinge samenwerking op het terrein van handel en milieu verhogen, met name inzake de totstandbrenging van “*een coherent nationaal, regionaal en internationaal beleid*”, de “*versterking van met het milieu verband houdende kwaliteitscontroles van goederen en diensten*” en “*de verbetering van milieuvriendelijke productiemethoden in relevante sectoren te verzekeren*”.

Het element van de kwaliteitscontroles van goederen en diensten is van bijzonder belang. Ook hier weer brengt de MiNa-Raad bij wijze van voorbeeld in de eerste plaats de kwestie van duurzaam bosbeheer aan de orde: het duurzaam karakter van dat beheer kan worden gecertificeerd door gespecialiseerde en onafhankelijke certificeringsorganismen op basis van internationaal aanvaarde criteria. Meer in het algemeen is de invoering van goede milieunormen (zowel m.b.t. producten als processen) en de certificering ervan een moeilijk punt bij de discussie over de handel in landbouwproducten. De ontwikkelingslanden staan nogal huiverachtig tegenover de introductie van milieunormen en standaarden, omdat ze niet bij machte zijn deze normen te controleren. Ook hier weer zullen capaciteitsopbouw en technologieopbouw een oplossing moeten bieden.

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op het gezamenlijk voorstel van de leden van de Vlaamse regering ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1

Dit decreet regelt gemeenschaps- en gewestaangelegenheden.

Artikel 2

De partnerschapsovereenkomst tussen de leden van de groep van staten in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan, enerzijds, en de Europese Gemeenschap en haar lidstaten, anderzijds, de bijlagen I tot VI, de protocollen 1 tot 3 en de slotakte, ondertekend in Cotonou op 23 juni 2000 ("Overeenkomst van Cotonou"), zullen volkomen gevolg hebben.

Artikel 3

Het intern akkoord tussen de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, inzake maatregelen en procedures voor de tenuitvoerlegging van de ACS-EG-partnerschapsovereenkomst en de bijlage, ondertekend in Brussel op 18 september 2000, zullen volkomen gevolg hebben.

Brussel, 24 mei 2002.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Patrick DEWAELE

*De Vlaamse minister van Mobiliteit,
Openbare Werken en Energie,*

Steve STEVAERT

*De Vlaamse minister van Welzijn, Gezondheid
en Gelijke Kansen,*

Mieke VOGELS

*De Vlaamse minister van Cultuur, Jeugd, Sport,
Brusselse Aangelegenheden
en Ontwikkelingssamenwerking,*

Bert ANCIAUX

De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming,

Marleen VANDERPOORTEN

*De Vlaamse minister van Werkgelegenheid
en Toerisme,*

Renaat LANDUYT

De Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw,

Vera DUA

*De Vlaamse minister van Financiën en Begroting,
Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening,*

DIRK VAN MECHELEN

*De Vlaamse minister van Binnenlandse
Aangelegenheden, Ambtenarenzaken
en Buitenlands Beleid,*

Paul VAN GREMBERGEN

*De Vlaamse minister van Economie,
Buitenlandse Handel en Huisvesting,*

Jaak GABRIËLS
